

Środa, 19 maja 2021 r.

P9_TA(2021)0243

Sprawozdania w sprawie Turcji za lata 2019–2020**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Turcji za lata 2019–2020 (2019/2176(INI))**

(2022/C 15/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 października 2020 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2020)0660) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2020 r. dotyczące Turcji (SWD(2020)0355),
- uwzględniając ramy negocjacyjne dla Turcji z dnia 3 października 2005 r. oraz fakt, że, podobnie jak w przypadku wszystkich krajów kandydujących, przystąpienie Turcji do UE zależy od pełnego przestrzegania kryteriów kopenhaskich oraz konieczności normalizacji jej stosunków z wszystkimi państwami członkowskimi UE, w tym z Republiką Cypryjską,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2019)0260) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2019 r. dotyczące Turcji (SWD(2019)0220),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lutego 2020 r. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając oświadczenie wydane przez Wspólnotę Europejską i jej państwa członkowskie w dniu 21 września 2005 r. w następstwie oświadczenia złożonego przez Turcję w dniu 29 lipca 2005 r. przy okazji podpisania protokołu z Ankary, w tym zapisu, że uznanie wszystkich państw członkowskich jest elementem koniecznym negocjacji, oraz konieczność dążenia przez Turcję do normalizacji stosunków ze wszystkimi państwami członkowskimi oraz pełnego wdrożenia protokołu dodatkowego do porozumienia z Ankary wobec wszystkich państw członkowskich poprzez usunięcie wszelkich przeszkód w swobodnym przepływie towarów, w tym ograniczeń dotyczących środków transportu, bez uprzedzeń i dyskryminacji,
- uwzględniając art. 46 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), który stanowi, że umawiające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) we wszystkich sprawach, w których są stronami, oraz zobowiązanie Turcji do wykonania wszystkich wyroków sądów europejskich, w tym wyroków ETPC,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 26 czerwca 2018 r. i 18 czerwca 2019 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, konkluzje Rady z dnia 15 lipca i 14 października 2019 r. w sprawie nielegalnych odwiertów Turcji we wschodniej części Morza Śródziemnego, konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r., 1–2 i 15–16 października 2020 r., oświadczenia ministrów spraw zagranicznych UE z 15 maja 2020 r. i 14 sierpnia 2020 r. w sprawie sytuacji we wschodnim regionie Morza Śródziemnego, wynik nieformalnego spotkania ministrów spraw zagranicznych UE (Gymnich) z dnia 27–28 sierpnia 2020 r. i wszystkie poprzednie odpowiednie konkluzje Rady i Rady Europejskiej,
- uwzględniając oświadczenie UNESCO z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie świątyni Hagia Sophia w Stambule,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 22 marca 2021 r. w sprawie aktualnej sytuacji w zakresie stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją (JOIN(2021)0008),
- uwzględniając raport Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z dnia środa, 19 lutego 2020 r. sporządzony w następstwie jej wizyty w Turcji w dniach 1–5 lipca 2019 r.,
- uwzględniając odnośne rezolucje Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Cypru, w tym rezolucję 550 (1984) i rezolucję 789 (1992),
- uwzględniając oświadczenie UE–Turcja z dnia 18 marca 2016 r.,

Środa, 19 maja 2021 r.

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 kwietnia 2020 r. dotyczący czwartego sprawozdania rocznego w sprawie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji (COM(2020)0162),
 - uwzględniając opublikowany przez Reporterów bez Granic światowy ranking wolności prasy z 2020 r., w którym na 180 krajów Turcja znalazła się na 154. miejscu, oraz sprawozdanie krajowe za 2020 r. dotyczące Turcji opublikowane na stronie internetowej Bertelsmann Transformation Index,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie setnej rocznicy ludobójstwa Ormian ⁽¹⁾,
 - uwzględniając opinie Komisji Weneckiej Rady Europy, w szczególności z dni 10–11 marca 2017 r. w sprawie zmian w konstytucji przyjętych przez Wielkie Zgromadzenie Narodowe w dniu 21 stycznia 2017 r. i które mają zostać poddane ogólnokrajowemu referendum 16 kwietnia 2017 r., w sprawie środków przewidzianych w ostatnich nadzwyczajnych dekreтах z mocą ustawy w odniesieniu do wolności mediów oraz obowiązków, kompetencji i funkcjonowania sądów w sprawach karnych, z dni 6–7 października 2017 r. w sprawie przepisów dekretu z mocą ustawy nr 674 z 1 września 2016 r. dotyczących sprawowania demokracji lokalnej, z dni 9–10 grudnia 2016 r. w sprawie nadzwyczajnych dekretów z mocą ustawy nr 667–676 przyjętych po nieudanej próbie zamachu stanu w dniu 15 lipca 2016 r., a także z dni 14–15 października 2016 r. w sprawie zawieszenia art. 83 ust. 2 Konstytucji dotyczącego nietykalności posłów,
 - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje dotyczące Turcji, w szczególności rezolucję z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2018 dotyczącego Turcji ⁽²⁾, rezolucję z dnia 19 września 2019 r. w sprawie sytuacji w Turcji, w szczególności odwołania burmistrzów wyłonionych w wyborach ⁽³⁾, rezolucję z dnia 24 października 2019 r. w sprawie tureckiej interwencji wojskowej w północno-wschodniej Syrii i jej skutków ⁽⁴⁾ oraz rezolucję z dnia 17 września 2020 r. w sprawie przygotowań do nadzwyczajnego szczytu Rady Europejskiej poświęconego niebezpiecznej eskalacji napięcia i roli Turcji we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego ⁽⁵⁾, oraz rezolucję z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie eskalacji napięć w Waroszy w związku z nielegalnymi działaniami Turcji oraz pilnej potrzeby wznowienia rozmów ⁽⁶⁾,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Petycji,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0153/2021),
- A. mając na uwadze, że Turcja jest związana z UE układem stowarzyszeniowym od 1964 r. ⁽⁷⁾, a unia celna została utworzona w 1995 r.; mając na uwadze, że Rada Europejska przyznała Turcji status kraju kandydującego w grudniu 1999 r., a negocjacje akcesyjne rozpoczęto w 2005 r.; mając na uwadze, że od 1999 r. Turcja korzysta z najbardziej ambitnego i wzajemnie wymagającego modelu stosunków, jaki UE może zaoferować państwu trzeciemu, czyli ze statusu kraju kandydującego do członkostwa w UE; mając na uwadze, że Turcja jest krajem kandydującym i ważnym partnerem UE i oczekuje się od niej przestrzegania najwyższych standardów demokracji, poszanowania praw człowieka i praworządności, w tym przestrzegania konwencji międzynarodowych UE; mając na uwadze, że zakłada to konkretne zaangażowanie się, w ramach postępującego procesu akcesyjnego, w reformy wymagane na mocy różnych otwieranych rozdziałów, a zatem konieczność stopniowego dostosowania się do dorobku prawnego UE i zbliżenia się we wszystkich aspektach do wartości, interesów, standardów i polityk UE; mając na uwadze, że status kraju kandydującego pociąga za sobą konieczność dążenia do utrzymywania stosunków dobrosąsiedzkich z UE i wszystkimi państwami członkowskimi; mając na uwadze, że jako kraj kandydujący oraz w ramach procesu akcesyjnego Turcja podjęła szereg ważnych reform, które przez pewien czas dawały nadzieję na osiągnięcie członkostwa w UE; mając na uwadze, że przez wszystkie te lata proces przystąpienia był silnie wspierany przez UE, zarówno politycznie, jak i finansowo;
- B. mając na uwadze, że poszanowanie zasad praworządności i prawa międzynarodowego, w tym w szczególności podziału władzy oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, wolności zrzeszania się i pokojowych protestów, wolności słowa i praw mniejszości etnicznych oraz innych mniejszości i społeczności, jest podstawowym elementem dobrych stosunków między UE a Turcją;

⁽¹⁾ Dz.U. C 328 z 6.9.2016, s. 2.

⁽²⁾ Dz.U. C 23 z 21.1.2021, s. 58.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0017.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0049.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0230.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0332.

⁽⁷⁾ Układ z dnia 12 września 1963 r. ustanawiający stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją (Dz.U. L 361 z 31.12.1977, s. 29).

Środa, 19 maja 2021 r.

- C. mając na uwadze, że analiza sprawozdań Komisji w sprawie Turcji od 2014 r., a w szczególności sprawozdań za lata 2019 i 2020, pokazuje, że rząd Turcji niestety coraz bardziej i szybciej oddala się od wartości UE i jej ram normatywnych, wbrew temu, czego oczekuje się od kraju kandydującego, nie tylko poprzez wewnętrzny regres demokratyczny, ale również poprzez agresywną politykę zagraniczną, w tym nielegalne działania przeciwko państwu członkowskiemu UE; zauważa również, że w sprawozdaniach tych stwierdza się, że Turcja nie wdrożyła zaleceń zawartych w poprzednich sprawozdaniach, co wskazuje na brak zaangażowania ze strony tureckiej i podważa chęć Turcji do przystąpienia do UE; mając na uwadze, że obawy i krytyczną ocenę ogólnego regresu w Turcji podziela również inne właściwe organizacje międzynarodowe, takie jak Rada Europy, oraz międzynarodowe organizacje praw człowieka; mając na uwadze, że znalazło to również odzwierciedlenie w rosnącej liczbie spraw i krytycznych orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; mając na uwadze, że zaobserwowano regres, który wpływa na trzy główne obszary: pogorszenie sytuacji w zakresie praworządności i praw podstawowych, ram instytucjonalnych i związanych z nimi reform oraz polityki zagranicznej, która jest coraz bardziej konfliktowa i skłania się ku opcjom wojskowym zamiast dialogu i dyplomacji; mając na uwadze, że we wszystkich tych trzech obszarach istnieje wyraźna rozbieżność z normami, polityką i interesami UE;
- D. mając na uwadze, że w poprzednim sprawozdaniu rocznym Parlament podkreślił swoje zaniepokojenie rozwojem sytuacji w Turcji i poważnym regresem oraz zwrócił się do Turcji o powstrzymanie się od wszelkich działań, które naruszałyby suwerenność i suwerenne prawa państw członkowskich UE, jak również od wszelkich prowokacji, które osłabiłyby perspektywę konstruktywnego i szczerego dialogu, a także wezwał Komisję i państwa członkowskie do formalnego zawieszenia negocjacji akcesyjnych z Turcją zgodnie z ramami negocjacyjnymi; mając na uwadze, że Parlament pozostaje jednak zaangażowany w demokratyczny i polityczny dialog z Turcją; przypomina, że Parlament wielokrotnie wzywał do otwarcia rozdziału 23 dotyczącego sądownictwa i praw podstawowych oraz rozdziału 24 dotyczącego sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa w czasie, kiedy rząd turecki zobowiązał się przeprowadzić poważne reformy mając na uwadze, że Parlament znacznie ograniczył finansowanie przedakcesyjne dla Turcji w świetle regresu demokratycznego i niezdolności do przestrzegania praworządności; mając na uwadze, że Komisja wskazała, że pod względem środków finansowych na programy w Turcji UE oferuje obecnie absolutne minimum wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego i odpowiednich zainteresowanych stron, takich jak dziennikarze i obrońcy praw człowieka;
- E. mając na uwadze, że mimo tego pryncypialnego stanowiska Parlamentu oraz wszystkich aktualnych okoliczności Rada Europejska, podejmując kolejną próbę przywrócenia stosunków, w swoich konkluzjach przyjętych w dniach 1–2 października 2020 r. zaoferowała Turcji odnowiony i szeroko zakrojony konstruktywny program polityczny pod warunkiem podtrzymania konstruktywnych starań mających na celu zaprzestanie nielegalnych działań Turcji wobec Grecji i Cypru, dokonania wzajemnych ustępstw, zmniejszenia się napięcia i ustania agresywnych zachowań w ramach dalszych prób odbudowy naszych stosunków; mając na uwadze, że Rada Europejska w tych samych konkluzjach podkreśliła, że w przypadku wznowienia jednostronnych działań lub prowokacji naruszających prawo międzynarodowe ze strony Turcji UE wykorzysta wszystkie instrumenty i opcje, jakimi dysponuje, w tym zgodnie z art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w celu ochrony swoich interesów i interesów jej państw członkowskich oraz podejmie odpowiednie decyzje; mając na uwadze, że Turcja w ostatnim czasie zgodziła się na wznowienie wstępnych rozmów z Grecją w celu rozwiązania nierozstrzygniętych kwestii mających wpływ na stosunki między Turcją a Grecją i dotyczących suwerennych praw Grecji; mając na uwadze, że jest to pozytywna zmiana, która może zapoczątkować nowy okres dialogu i współpracy między Turcją a UE i jej państwami członkowskimi; mając na uwadze, że więcej pozytywnych kroków i inicjatyw, a przede wszystkim rzeczywistych działań wykraczających poza deklaracje ze strony Turcji w znacznym stopniu przyczyniłoby się do odnowienia porozumienia w sprawie przyszłości stosunków dwustronnych; mając na uwadze, że w tych okolicznościach ważne jest wspieranie budowy zaufania i szerszego zakresu refleksji nad przyszłymi stosunkami między Turcją a UE oraz umożliwienie dyplomatycznej realizacji aspiracji i oczekiwań wobec stosunków między UE a Turcją, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia czujności i dialogu na temat sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji;

Ogólna ocena procesu akcesyjnego

1. z poważnym zaniepokojeniem odnotowuje, że w ostatnich latach, mimo że Turcja jest krajem kandydującym, jej rząd stale i w coraz większym stopniu dystansuje się od wartości i standardów UE; zauważa ponadto, że jednostronne działania we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego oraz zdecydowane i czasami prowokacyjne wystąpienia przeciwko UE i jej państwu członkowskiemu sprawiły, że stosunki między UE a Turcją znalazły się na historycznie najniższym poziomie i pogorszyły się do tego stopnia, że obie strony muszą dokonać głębokiej ponownej oceny obecnego stanu tych stosunków i ich ram, aby przywrócić dialog w kontekście wzajemnego zaufania i współpracy oraz skutecznie rozwiązać podstawowe przyczyny obecnych konfliktów;

Środa, 19 maja 2021 r.

2. zauważa, że brak woli politycznej Turcji do przeprowadzenia reform wymaganych w ramach procesu akcesyjnego oraz nieuwzględnienie poważnych obaw UE dotyczących praworządności i praw podstawowych głęboko i negatywnie wpłynęły na proces akcesyjny i jego perspektywy oraz doprowadziły do tego, że stosunki między UE a Turcją stają się stopniowo coraz bardziej transakcyjne i uzależnione od okoliczności, co prawie nie odzwierciedla pierwotnie zamierzonej formy stopniowego dostosowania się do wcześniej ustalonych punktów odniesienia; zauważa w związku z tym, że w ramach negocjacji akcesyjnych otwarto tylko 16 z 35 rozdziałów i tylko jeden rozdział został tymczasowo zamknięty; podkreśla zatem, że niestety w obecnych okolicznościach negocjacje akcesyjne Turcji skutecznie utknęły w martwym punkcie;

3. jest głęboko zaniepokojony faktem, że trwający przez szereg lat brak postępów Turcji w kierunku konwergencji przekształcił się w całkowite wycofanie się, o czym świadczy silny regres w trzech głównych obszarach: (i) regres w zakresie praworządności i praw podstawowych, (ii) przyjmowanie regresywnych reform instytucjonalnych oraz (iii) prowadzenie konfrontacyjnej i wrogiej polityki zagranicznej, w tym wobec UE i jej państw członkowskich, zwłaszcza Grecji i Cypru; wyraża ponadto zaniepokojenie faktem, że temu regresowi w coraz większym stopniu towarzyszy wyraźna i niekiedy agresywna antyunijna narracja, prezentowana przez urzędników państwowych wysokiego szczebla, w tym prezydenta, i rozpowszechniana w kraju przez prorządowe media; wzywa w tym kontekście Turcję, by ponownie oceniła i wiarygodnie pokazała szczerą swoją zaangażowaną w zacieśnianie stosunków z Unią Europejską i dostosowanie się do jej ścieżki rozwoju, gdyż jest to niezbędny element wykonalności całego procesu akcesyjnego;

4. podkreśla, że żadna zachęta, jaką mogłaby zaoferować Unia, nie może nigdy zastąpić niezbędnej woli politycznej Turcji, żeby zapewnić poszanowanie demokracji, praworządności i praw podstawowych, a następnie zostać członkiem UE; przypomina, że proces akcesyjny jest oparty na zasługach, uzależniony od obiektywnych postępów i rzeczywistego zaangażowania w spełnianie kryteriów kopenhaskich, stosunków dobrosąsiedzkich z państwami członkowskimi UE oraz wartości UE; uznaje, że UE przyjęła trwałą strategię otwartości i dobrej woli, co ostatnio znalazło odzwierciedlenie w odnowionym konstruktywnym programie politycznym przedstawionym przez Radę Europejską w październiku 2020 r.; uznaje ponadto wysiłki dyplomatyczne podejmowane obecnie przez UE, których celem jest przywrócenie możliwości prowadzenia prawdziwego i skutecznego dialogu z Turcją;

5. uznaje, że brak postępów w coraz bardziej stagnacyjnym procesie akcesyjnym wywołał zmęczenie odczuwane przez obie strony oraz przyczynił się do stopniowego oderwania się i narastającego lekceważenia przez władze tureckie wyników procedury monitorowania postępów Komisji i rezolucji Parlamentu; przypomina w tym kontekście, że Rada nadal blokowała otwarcie rozdziału 23 dotyczącego sądownictwa i praw podstawowych oraz rozdziału 24 dotyczącego sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa w czasie, gdy rząd turecki zobowiązał się do przeprowadzenia poważnych reform (choć nigdy ich nie zrealizował) i mógł skorzystać z jasnych punktów odniesienia; podkreśla jednak, że blokada Rady nie może być usprawiedliwieniem dla regresu, jaki miał miejsce w ostatnich latach; uważa, że proces przystąpienia do Unii stał się celem samym w sobie;

6. podkreśla, że od czasu poprzedniego sprawozdania Parlamentu sytuacja nie poprawiła się, a wręcz uległa dalszemu pogorszeniu w zakresie polityki wewnętrznej, instytucjonalnej i zagranicznej; jeżeli obecna negatywna tendencja nie zostanie szybko i konsekwentnie odwrócona, silnie nalega, aby Komisja zaleciła, zgodnie z ramami negocjacyjnymi z października 2005 r., formalne zawieszenie negocjacji akcesyjnych z Turcją w celu umożliwienia obu stronom dokonania realistycznego przeglądu, poprzez zorganizowany i kompleksowy dialog na wysokim szczeblu, stosowności obecnych ram i ich zdolności do funkcjonowania lub, w razie konieczności, zbadania możliwych nowych modeli przyszłych stosunków; uznaje, że w każdym przypadku negocjacje powinny być prowadzone w dobrej wierze i nie powinny być podważane ani unieważniane ze względu na motywy czysto kulturowe lub religijne;

7. wyraża ubolewanie z powodu obecnego braku wzajemnego zrozumienia między UE a Turcją, lecz potwierdza swoje głębokie przekonanie, że Turcja jest krajem o strategicznym znaczeniu pod względem politycznym i gospodarczym oraz w polityce zagranicznej, partnerem o kluczowym znaczeniu dla stabilności w szerszym regionie oraz sojusznikiem, z którym UE pragnie utrzymywać jak najlepsze stosunki, w tym w ramach NATO i z myślą o stworzeniu stabilnego i bezpiecznego środowiska we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego, opartego na dobrym dialogu, zaangażowaniu, szacunku i wzajemnym zaufaniu; potwierdza swoje zainteresowanie strategicznym dostosowaniem i konstruktywną współpracą opartą na wspólnych wartościach i interesach w obszarach takich jak polityka zagraniczna i bezpieczeństwo, gospodarka, handel, migracja, zmiana klimatu i cyfryzacja; wyraża rozczarowanie, że wszystkie perspektywy pozytywnych stosunków są niweczone przez obecną politykę przywódców Turcji, w tym przez destabilizującą postawę Turcji w regionie i jej jednostronne działania lekceważące prawo międzynarodowe;

Środa, 19 maja 2021 r.

8. wyraża wolę umocnienia i pogłębienia wiedzy oraz zrozumienia między społeczeństwem tureckim i społeczeństwami państw członkowskich UE, wspierania wzrostu kulturowego, wymiany społeczno-kulturowej i zwalczania wszelkich przejawów uprzedzeń społecznych, religijnych, etnicznych lub kulturalnych i nietolerancji; stanowczo przypomina, że Unia Europejska i jej państwa członkowskie są przede wszystkim przyjaciółmi i partnerami Turcji i narodów Turcji, z którymi UE łączą silne więzi handlowe, kulturowe i historyczne; wyraża pełne zaangażowanie na rzecz dalszego wspierania niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji niezależnie od przyszłych okoliczności i ram stosunków; uważa jednak, że proces akcesyjny nadal będzie stanowił najpotężniejsze narzędzie służące wywieraniu presji normatywnej na rząd turecki i konstruktywnemu dialogowi oraz najlepsze ramy dla podtrzymania demokratycznych i proeuropejskich aspiracji społeczeństwa tureckiego i promowania zbliżenia z UE i jej państwami członkowskimi w zakresie polityki i standardów, w tym praw podstawowych i wartości demokratycznych; podkreśla, że relacje czysto transakcyjne raczej nie przyczynią się do postępów Turcji w kierunku bardziej demokratycznego modelu i że ten ostatni będzie wymagał woli politycznej na najwyższym szczeblu politycznym;

9. w tym kontekście podkreśla znaczenie zapewnienia bliskich funkcjonujących powiązań ze społeczeństwem tureckim równoległe ze zdolnością do dialogu na szczeblu instytucjonalnym; wzywa zatem Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do priorytetowego potraktowania rozwoju prężnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji i jego wysiłków na rzecz demokracji oraz do dalszego wspierania tureckich organizacji społeczeństwa obywatelskiego za pomocą odpowiednich instrumentów finansowych, w tym Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), ponieważ organizacje te mogą przyczynić się do powstania woli politycznej niezbędnej do zbudowania silnych podstaw procesu integracji z UE; w tym kontekście ponawia swoje żądanie, by środkami finansowymi pochodzącymi z IPA i przeznaczonymi na reformy polityczne w Turcji zarządzała UE i by nadal koncentrowały się one na promowaniu dialogu i zapewnianiu wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów niepaństwowych i kontaktów międzyludzkich, dopóki kraj ten nie poczyni postępów w zakresie demokracji, praworządności i praw człowieka; zachęca do stworzenia nowego i bezpośredniego konstruktywnego mechanizmu dialogu z tureckim społeczeństwem obywatelskim w celu budowania wzajemnego zaufania i podtrzymywania jego demokratycznych i proeuropejskich aspiracji, wspierając wymianę doświadczeń, która powinna koncentrować się w szczególności na demokracji, prawach człowieka, praworządności, dobrych rządach, zrównoważonym rozwoju, ekologicznej i cyfrowej transformacji, a jednocześnie opierać się na odpowiednim finansowaniu ze strony UE w celu osiągnięcia rzeczywistych wyników; apeluje do Komisji i do ESDZ, aby wspierały młodych ludzi w Turcji za pomocą odpowiednich instrumentów finansowych oraz poprzez szersze uczestnictwo w programie Erasmus+ i stypendiach Jeana Monneta w celu wspierania współpracy badawczej i wspólnej walki ze zmianami klimatycznymi oraz ochrony środowiska, a także wspierania upodmiotowienia kobiet w społeczeństwie oraz biznesie;

Praworządność i prawa podstawowe

10. jest głęboko zaniepokojony poważnym regresem w dziedzinie podstawowych wolności, który ujawnia panującą w Turcji dramatyczną sytuację praw człowieka, a także postępującą erozję demokracji i praworządności, co stanowi naruszenie kryteriów kopenhaskich;

11. wierzy, że kluczowy obszar podstawowych praw i wolności, który stanowi podstawę procesu akcesyjnego, nie może być traktowany w oderwaniu i odizolowany od ogólnych stosunków oraz że pozostaje, wraz z pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego i podstawowych zasad stosunków dobrosąsiedzkich i współpracy regionalnej, główną przeszkodą dla postępów w ramach jakiegokolwiek konstruktywnego programu, jaki mógłby zostać zaoferowany Turcji;

12. uważa, że pogarszanie się sytuacji w zakresie podstawowych wolności w Turcji nastąpiło przed okresem stanu wyjątkowego ustanowionego po próbie zamachu stanu w 2016 r., który ponownie zdecydowanie potępia; uważa, że w obliczu zagrożenia egzystencjalnego, takiego jak próba zamachu stanu, można spodziewać się nadzwyczajnych środków, ale muszą one być proporcjonalne i mieć ograniczony czas i zakres; z głębokim zaniepokojeniem zauważa, że mimo oficjalnego zniesienia stanu wyjątkowego w lipcu 2018 r., do prawa włączono mnóstwo przepisów i restrykcyjnych elementów towarzyszących stanowi wyjątkowemu, a zatem wpływ stanu wyjątkowego na demokrację i prawa podstawowe jest nadal silnie odczuwalny, mimo że to egzystencjalne zagrożenie na szczęście już dawno minęło;

13. wyraża głęboki żal, że owa represyjna forma sprawowania władzy stała się obecnie celową, nieustanną, systematyczną polityką państwową, która odnosi się do wszelkich kluczowych aktywności, takich jak pokojowy aktywizm polityczny w kwestiach dotyczących Kurdów i Alewitów, pokojowe protesty i demonstracje prowadzone przez byłych pracowników sektora publicznego i działaczy na rzecz praw kobiet i osób LGBTI oraz ofiary stanu wyjątkowego, czy nawet do wydarzeń, które miały miejsce przed próbą zamachu stanu, takich jak protesty w parku Gezi;

Środa, 19 maja 2021 r.

14. wyraża żal, że obowiązujące zbyt szerokie przepisy antyterrorystyczne oraz nadużywanie środków antyterrorystycznych stały się podstawą tej polityki państwowej represji w dziedzinie praw człowieka i jakichkolwiek głosów krytyki w kraju, przy współdziałaniu wymiaru sprawiedliwości, który nie jest w stanie lub nie chce powstrzymać nadużyć porządku konstytucyjnego; ubolewa, że ta szeroka koncepcja terroryzmu narusza podstawową zasadę indywidualnej odpowiedzialności poprzez zbiorowe ogólne oskarżenia; z wielkim zaniepokojeniem zauważa ciągłe masowe przetrzymywanie w więzieniach osób, w tym dziennikarzy, obrońców praw człowieka i przeciwników politycznych, skazanych lub przetrzymywanych w areszcie tymczasowym na podstawie zarzutów związanych z terroryzmem, w szczególności za rzekome członkostwo w organizacji terrorystycznej, w oparciu o niedostateczne dowody; jest głęboko zaniepokojony faktem, że – jak stwierdzono podczas przyjmowania powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka – władze Turcji nie planują dalszych zmian w ustawie o zwalczaniu terroryzmu; wzywa zatem Turcję do dostosowania swojego ustawodawstwa antyterrorystycznego do norm międzynarodowych w celu zapewnienia skutecznej ochrony podstawowych praw i wolności oraz proporcjonalności i równości wobec prawa; uznaje, że Turcja ma uzasadnione obawy dotyczące bezpieczeństwa i prawo do walki z terroryzmem; podkreśla jednak, że należy tego dokonać zgodnie z zasadą praworządności, prawami człowieka i podstawowymi wolnościami; ponownie wyraża zdecydowane i jednoznaczne potępienie brutalnych ataków terrorystycznych ze strony Partii Pracujących Kurdystanu (PKK), która od 2002 r. znajduje się na unijnej liście organizacji terrorystycznych; przekazuje szczere wyrazy współczucia społeczeństwu tureckiemu, a w szczególności rodzinom 13 obywateli tureckich, którzy zginęli w zamachu terrorystycznym w Garze, w Iraku, w lutym 2021 roku;

15. głęboko ubolewa, że przepisy i środki antyterrorystyczne Turcji doprowadziły do utrzymania licznych nadzwyczajnych ograniczeń i tym samym nadal mają negatywny wpływ na prawa człowieka i podstawowe wolności, co obejmuje ograniczenie prawa do uczciwego procesu, wydłużenie okresu tymczasowego aresztowania i umożliwienie dalszego zwalniania funkcjonariuszy publicznych z powodu domniemych powiązań z organizacjami terrorystycznymi;

16. jest głęboko zaniepokojony, że rasistowski, prawicowy i ekstremistyczny ruch Ülkücü, znany jako „Szare Wilki”, blisko związany z rządzącą partią koalicyjną MHP, zyskuje na popularności nie tylko w Turcji, ale również za granicą w państwach członkowskich UE; wzywa UE i jej państwa członkowskie do przeanalizowania możliwości wpisania Szarych Wilków na unijną listę terrorystów oraz zakazania ich stowarzyszeń i organizacji w państwach UE, do ścisłego monitorowania ich aktywności i zwalczania ich wpływu, który jest szczególnie groźny dla obywateli pochodzenia kurdyjskiego, armeńskiego i greckiego oraz dla każdego, kto zostanie uznany za przeciwnika;

17. uważa, że erozja praworządności i systemowy brak niezawisłości sędziów są nadal dwiema z najpilniejszych i najbardziej niepokojących kwestii; potępia wzmoczony nadzór władzy wykonawczej i naciski polityczne zakłócające pracę sędziów, prokuratorów, adwokatów i izb adwokackich; jest głęboko zaniepokojony pogłębiającymi się problemami strukturalnymi dotyczącymi braku instytucjonalnej niezależności sądownictwa na korzyść władzy wykonawczej; zwraca uwagę, że brak niezawisłości wymiaru sprawiedliwości w połączeniu z mrozącym skutkiem masowych zwolnień przeprowadzanych przez rząd w ostatnich latach stanowi poważne zagrożenie dla praworządności i podważa zdolność całego wymiaru sprawiedliwości do zapewnienia skutecznego środka zaradczego w przypadku łamania praw człowieka, zarówno w odniesieniu do środków podejmowanych w stanie wyjątkowym, jak i ogólnie; z ubolewaniem zauważa, że w tym kontekście strategia reformy sądownictwa i trzy kolejne pakiety legislacyjne nie będą w stanie osiągnąć wyznaczonych celów, zwłaszcza jeśli nie będą miały przełożenia na rzeczywiste zmiany w postępowaniu prokuratorów i jeśli uchwały sądów nadal będą sprzeczne z międzynarodowymi standardami; podkreśla, że konieczna jest pilna gruntowna reforma władzy ustawodawczej i sądowniczej, aby poprawić dostęp do wymiaru sprawiedliwości, zwiększyć jego skuteczność i zapewnić lepszą ochronę prawa do sprawiedliwego procesu sądowego w rozsądnym terminie;

18. potępia zwolnienia i przeniesienia na dużą skalę oraz przymusowe usunięcie około 30 % tureckich sędziów i prokuratorów, co powoduje niepokojący poziom zastraszania, autocenzury i spadek ogólnej jakości orzeczeń sądowych; przypomina, że wszelkie odwołania i nominacje w sądownictwie powinny podlegać szczególnie skrupulatnej kontroli oraz że władzy wykonawczej zabrania się ingerowania w sądownictwo lub prób wywierania na nie wpływu, oraz że powoływanie sędziów powinno odbywać się z poszanowaniem zasad niezawisłości i bezstronności; głęboko ubolewa, że podczas przyjmowania wyników powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka w październiku 2020 r. Turcja odmówiła przyjęcia zaleceń dotyczących wprowadzenia poprawki do konstytucji, aby uniezależnić Radę Sędziów i Prokuratorów (Hâkimler ve Savcılar Kurulu – HSK) od władzy wykonawczej; wzywa do usunięcia niedociągnięć w strukturze i procesie wyboru członków Rady Sędziów i Prokuratorów w celu zapewnienia jej niezależności i położenia kresu jej arbitralnym decyzjom;

Środa, 19 maja 2021 r.

19. jest głęboko zaniepokojony sytuacją prawników w Turcji, ponieważ w ostatnich latach setki osób były i nadal są prześladowane, aresztowane, ścigane i skazywane w związku z działalnością zawodową i reprezentowaniem swoich klientów; podziela obawy wyrażone w opinii Komisji Weneckiej przyjętej w październiku 2020 r. w sprawie nowelizacji w lipcu 2020 r. prawa adwokackiego z 1969 r., w szczególności w sprawie utworzenia wielu izb adwokackich w tym samym mieście; podkreśla, że doprowadzi to do dalszego upolitycznienia zawodów prawniczych, co doprowadzi do niezgodności z wymogiem bezstronności zawodów prawniczych i zagrozi niezależności adwokatów; uważa, że ta reforma prawna może być kolejnym ciosem w funkcjonowanie sądownictwa oraz próbą pozbawienia władzy istniejących izb adwokackich i wyeliminowania pozostałych głosów krytyki; wzywa władze tureckie do poszanowania niezależności prawników i umożliwienia im swobodnego wykonywania pracy zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka; wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich prawników zatrzymanych wyłącznie z powodu wykonywania zawodu prawnika;

20. ubolewa nad śmiercią prawniczki Ebru Timtik po 238 dniach strajku głodowego, w którym domagała się uczciwego procesu, po skazaniu jej za rzekome członkostwo w organizacji terrorystycznej, oraz w czasie, gdy jej apelacja była w toku przed sądem kasacyjnym; przypomina, że jest ona czwartym więźniem, który zmarł w tym roku w wyniku strajku głodowego, żądając sprawiedliwego procesu, po śmierci Helin Bölek i İbrahima Gökçeka, dwóch muzyków Grup Yorum, oraz Mustafy Koçaka; oczekuje, że toczący się proces przeciwko trzem funkcjonariuszom policji oskarżonym o zabójstwo kurdyjskiego prawnika zajmującego się prawami człowieka, Tahira Elçi, ostatecznie ujawni wszystkie okoliczności związane z jego śmiercią i przyniesie sprawiedliwość w jego sprawie;

21. jest głęboko zaniepokojony ignorowaniem przez turecki wymiar sprawiedliwości i władzę wykonawczą orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz coraz częściej występującym niestosowaniem się sądów niższej instancji do wyroków trybunału konstytucyjnego; przyznaje, że zdarzały się przypadki, w których Turcja zażądała ponownego procesu swoich więźniów w następstwie decyzji ETPC; z ubolewaniem zauważa jednak, że te ponowne rozprawy często nie spełniają uznanych na szczeblu międzynarodowym standardów sprawiedliwego procesu, jak na przykład w sprawie İlhana Samiego Çomakcase; wzywa Turcję do zapewnienia pełnego poszanowania EKPC i przestrzegania odpowiednich wyroków i orzeczeń ETPC, a także do współpracy z Radą Europy w celu wzmocnienia praworządności, demokracji i praw podstawowych; ma nadzieję, że ETPC będzie w stanie nadać priorytet i przyspieszyć wydawanie wyroków w licznych sprawach tureckich toczących się przed nim, zwłaszcza w sprawie dziennikarza Hanıma Büşra Erdala; z zadowoleniem przyjmuje niedawny wyrok ETPC w sprawie wybitnego pisarza Ahmeta Altana, która toczy się od 2017 r.; w wyroku orzeczono, że doszło m.in. do naruszenia jego prawa do wolności i bezpieczeństwa oraz wolności słowa; z zadowoleniem przyjmuje zwolnienie Ahmeta Altana z więzienia po tym, jak turecki sąd kasacyjny unieważnił wydany przeciwko niemu wyrok, i ponownie wzywa właściwe władze tureckie do szybkiego wdrożenia wszystkich innych orzeczeń ETPC; zauważa, że turecki wymiar sprawiedliwości lekceważy także decyzje przyjęte przez mechanizmy ONZ, takie jak Komitet Praw Człowieka ONZ i grupa robocza ds. arbitralnych zatrzymań;

22. ubolewa z powodu warunków przetrzymywania Fabiena Azoulay'a, obywatela Francji aresztowanego i skazanego w Turcji, przetrzymywanego od ponad czterech lat w więzieniu Giresun, gdzie poddano go przemocy fizycznej i wielokrotnie maltretowano, a także próbowano zmusić do przejścia na islam; zdecydowanie potępia homofobiczne i antysemickie motywy, jakimi wielokrotnie uzasadniano jego złe traktowanie; wzywa władze tureckie do bezwzględnego podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia mu ochrony i przekazania go do jego kraju ojczystego;

23. ubolewa nad brakiem skutecznych środków zaradczych w odniesieniu do zwolnień na dużą skalę, które dotknęły wiele osób, w tym ponad 152 tys. urzędników służby cywilnej, w tym nauczycieli, lekarzy, pracowników naukowych, prawników, sędziów i prokuratorów, którzy zostali zwolnieni i otrzymali stały zakaz pracy w sektorze publicznym, a nawet w ogóle w zawodzie; podkreśla, że wiele z tych zwolnień nadal ma niszczyielski wpływ na zwolnionych i ich rodziny, co obejmuje trwałe piętno społeczne i zawodowe; ma poważne wątpliwości co do skutecznego funkcjonowania komisji śledczej ds. stanu środków nadzwyczajnych (CoSEM) jako środka wewnętrznego ze względu na jej brak niezależności i bezstronności; zauważa, że arbitralne anulowanie paszportów, pomimo pewnych stopniowych ulepszeń, pozostaje poważnym nieuzasadnionym ograniczeniem swobody przemieszczania się osób, których dotyczy; wzywa władze tureckie do poszanowania prawa do obrony zwolnionych osób oraz do zapewnienia procedury oceny zgodnej z międzynarodowymi standardami;

24. jest zbulwersowany oświadczeniami najwyższych przedstawicieli władzy wykonawczej i koalicji rządzącej w sprawie możliwego przywrócenia kary śmierci zniesionej przez Turcję w 2004 r.; ostrzega, że takie godne pożałowania posunięcie byłoby nie tylko sprzeczne z istniejącymi międzynarodowymi zobowiązaniami Turcji, ale byłoby też niezgodne z procesem przystąpienia do UE;

Środa, 19 maja 2021 r.

25. przypomina o znaczeniu wolności i niezależności mediów jako jednej z podstawowych wartości UE oraz fundamentu każdej demokracji; wyraża poważne zaniepokojenie nieproporcjonalnymi i arbitralnymi środkami ograniczającymi wolność wypowiedzi, wolność mediów i dostęp do informacji w Turcji, gdzie przepisy antyterrorystyczne są często nadużywane w celu stłumienia krytyki, a w mediach panuje przytłaczający brak pluralizmu; wzywa Turcję do pilnego zagwarantowania wolności mediów i wolności słowa na platformach mediów społecznościowych, w tym poprzez zreformowanie art. 299 kodeksu karnego (dotyczącego znieważenia prezydenta), który jest stale nadużywany w celu prześladowania pisarzy, reporterów, publicystów i redaktorów, oraz do natychmiastowego uwolnienia i uniewinnienia wszystkich bezprawnie zatrzymanych dziennikarzy, pisarzy, pracowników mediów i użytkowników mediów społecznościowych za wykonywanie ich zawodu i korzystanie z praw obywatelskich; zauważa, że nawet jeśli w ciągu ostatniego roku liczba dziennikarzy przebywających w więzieniach spadła ze 160 do ponad 70, liczba ta pozostaje nadal bardzo wysoka i budzi poważne zaniepokojenie, a także, że zbyt często osoby te są więzione z nieistotnych powodów; wzywa władze tureckie do zademonstrowania zerowej tolerancji wobec wszelkich incydentów przemocy fizycznej i słownej lub gróźb kierowanych do dziennikarzy oraz do umożliwienia ponownego otwarcia mediów, które zostały arbitralnie zamknięte; jest głęboko zaniepokojony decyzją sądu okręgowego w Stambule z dnia 20 października 2020 r. o uchyleniu poprzedniego wyroku uniewinniającego i ponownym postawieniu w stan oskarżenia przedstawiciela organizacji Reporterzy bez Granic Erola Önderoğlu, obrońcy praw człowieka Şebnem Korur Fincancı oraz pisarza i dziennikarza Ahmeta Nesina, oskarżonych o popełnienie kilku przestępstw, w tym o szerzenie propagandy terrorystycznej, z powodu udziału w kampanii solidarnościowej z gazetą, którym grozi do 14,5 roku więzienia;

26. jest zaniepokojony negatywnym wpływem ustawy z lipca 2020 r. w sprawie rozmieszczenia publikacji w internecie i zwalczania przestępstw popełnionych za pośrednictwem tych publikacji na wolność słowa, ponieważ nakłada ona nowe drakońskie obowiązki na dostawców mediów społecznościowych, daje rządowi szerokie uprawnienia do cenzurowania treści online i jest podstawą do ścigania użytkowników mediów społecznościowych; odnotowuje zniesienie zakazu wobec Wikipedii, ale podkreśla, że ponad 400 tys. stron internetowych pozostaje zablokowanych, a kilka ograniczeń dotyczących korzystania z mediów społecznościowych nadal obowiązuje;

27. jest głęboko zaniepokojony brakiem niezależności i bezstronności podmiotów publicznych, takich jak Najwyższa Rada Radia i Telewizji (RTÜK) i Agencja Reklamy Prasowej (BİK), które są wykorzystywane jako narzędzie do arbitralnego zawieszania, zakazu, nakładania kar lub dławienia finansowego środków przekazu uznawanych za krytyczne dla rządu, co umożliwiłoby niemal całkowitą kontrolę nad środkami masowego przekazu; wyraża ubolewanie z powodu anulowania w 2019 r. ponad 700 legitymacji prasowych przez Dyрекcję ds. Komunikacji Prezydencji oraz z powodu trudności, jakie napotykają lokalni i międzynarodowi dziennikarze w wykonywaniu swojej pracy;

28. wyraża uznanie dla istnienia w Turcji, mimo masywnych represji politycznych, tętniącego życiem, pluralistycznego, zaangażowanego i zróżnicowanego społeczeństwa obywatelskiego, gdyż stanowi ono jeden z niewielu pozostałych elementów umożliwiających kontrolę rządu tureckiego i może pomóc temu krajowi stawić czoła ogromnym wyzwaniom politycznym i społecznym; wyraża głębokie zaniepokojenie dalszymi regresjami w zakresie wolności zgromadzeń i zrzeszania się oraz potępią arbitralne zamykanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym czołowych organizacji pozarządowych zajmujących się prawami człowieka i mediów; w tym kontekście potępią nową ustawę o zapobieganiu finansowaniu rozprzestrzeniania broni masowego rażenia z grudnia 2020 r., która przyznaje tureckiemu ministerstwu spraw wewnętrznych oraz prezydentowi szerokie uprawnienia do ograniczania działalności organizacji pozarządowych, partnerstw biznesowych, niezależnych grup i stowarzyszeń i wydaje się mieć na celu dalsze ograniczanie, zawężanie i kontrolowanie społeczeństwa obywatelskiego; zdecydowanie popiera apel specjalnych przedstawicieli ONZ skierowany do rządu Turcji o dokonanie przeglądu tego ustawodawstwa w celu zapewnienia zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami Turcji w zakresie praw człowieka; wzywa Turcję do postrzegania głosów krytycznych lub sprzeciwu, w tym przez obrońców praw człowieka, naukowców i dziennikarzy, jako cennego wkładu w dialog społeczny, a nie jako siły destabilizującej;

29. wyraża ubolewanie z powodu masowego pogorszenia się wolności akademickiej w Turcji, w szczególności z powodu ciągłego łamania praw pracowników akademickich zajmujących się pokojem pomimo decyzji Trybunału Konstytucyjnego z lipca 2019 r. oraz zmian w tureckiej ustawie Rady ds. Szkolnictwa Wyższego, które wprowadzają dodatkowe środki ograniczające do już istniejących;

30. potępią brutalne stłumienie protestów związanych z mianowaniem przez rząd rektora Uniwersytetu Boğaziçi przez władze tureckie; jest zbulwersowany masowymi zatrzymaniami studentów, nadmiernym użyciem siły przez policję podczas pokojowych demonstracji, decyzją gubernatora Stambułu o selektywnym zakazie wszelkiego rodzaju zgromadzeń i demonstracji na terenie otaczającym uniwersytet, przedstawianiem protestujących studentów, absolwentów i pracowników naukowych jako terrorystów oraz atakami na grupy LGBTI; wzywa Turcję do wycofania oskarżeń i uwolnienia osób arbitralnie zatrzymanych za korzystanie z prawa do pokojowych zgromadzeń;

Środa, 19 maja 2021 r.

31. wzywa Turcję do powstrzymania się od zatrzymywania i ścigania dziennikarzy i obrońców praw człowieka w celu zastraszenia ich lub zniechęcenia do swobodnego informowania o kwestiach praw człowieka; wzywa Turcję do niezwłocznego i niezależnego zbadania zgłoszonych przypadków zastraszania i prześladowania obrońców praw człowieka, dziennikarzy, naukowców i działaczy społeczeństwa obywatelskiego oraz do pociągnięcia do odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za takie nadużycia;

32. jest głęboko zaniepokojony ciągłymi atakami i presją na partie opozycyjne w Turcji, w tym skazywaniem członków opozycji lub nadużywaniem przez rządzący rząd środków finansowych i kompetencji administracyjnych państwa, co podważa prawidłowe funkcjonowanie systemu demokratycznego; wzywa główne tureckie partie do kontynuowania demokratycznych i parlamentarnych wysiłków na rzecz promowania europejskiej ścieżki Turcji w ramach prawa i konstytucji Turcji;

33. z wielkim zaniepokojeniem odnotowuje sposób, w jaki Partia Ludowo-Demokratyczna (HDP), w tym jej organizacje młodzieżowe, stała się szczególnym i stałym celem ataków ze strony władz tureckich; zdecydowanie potępia akt oskarżenia wniesiony przez prokuratora tureckiego Sądu Kasacyjnego do Trybunału Konstytucyjnego, aby rozwiązać HDP i nałożyć zakaz działalności politycznej na ponad 600 członków HDP; podkreśla, że w perspektywie średnioterminowej byłby to nie tylko poważny błąd polityczny, ale także nieodwracalny cios dla pluralizmu i zasad demokracji, pozostawiający miliony wyborców w Turcji bez reprezentacji; zdecydowanie potępia przedłużający się od listopada 2016 r. areszt byłych współprzewodniczących HDP Figena Yüksekdağa i Selahattina Demirtaşa, lidera opozycji i byłego kandydata na prezydenta, a także byłego burmistrza Diyarbakır Güttena Kışanaka; przypomina orzeczenie ETPC w sprawie Demirtaşa z dnia 20 listopada 2018 r., potwierdzone orzeczeniem wielkiej izby z dnia 22 grudnia 2020 r., w którym wzywa się władze tureckie do natychmiastowego uwolnienia Demirtaşa; jest zbulwersowany ciągłym nieprzestrzeganiem tego wiążącego orzeczenia ETPC; potępia niedawną decyzję 46 sądu karnego pierwszej instancji w Stambule, Bakırköy, skazującą Selahattina Demirtaşa na trzy i pół roku więzienia za rzekomą obrazę prezydenta, co jest jednym z najdłuższych wyroków wydanych w historii za takie zarzuty; ubolewa, że w dniu 7 stycznia 2021 r. sąd przysięgłych w Ankarze przyjął kolejny akt oskarżenia przeciwko łącznie 108 politykom, w tym przeciwko Demirtaşowi i Yüksekdağ, za ich domniemaną rolę w protestach w Kobane w październiku 2014 r., mimo że opiera się on na tym samym zestawie faktów i incydentów, które wielka izba uznała już za niewystarczającą podstawę do ich zatrzymania; potępia również powtarzające się przypadki odbierania posłom opozycji statusu parlamentarzysty, co poważnie szkodzi wizerunkowi parlamentu jako instytucji demokratycznej; jest zaniepokojony faktem, że główny prokurator w Ankarze przygotowuje dochodzenia w sprawie uchylenia immunitetów parlamentarnych kolejnych dziewięciu deputowanych HDP (w grupie tej są następujące osoby: obecny współprzewodniczący HDP Pervin Buldan, Meral Daniş Beştaş, Hakki Saruhan Oluç, Garo Paylan, Hüda Kaya, Sezai Temelli, Serpil Kemalbay Pekgözgeü, Pero Dündar i Fatma Kurtulan), aby można było postawić ich w stan oskarżenia za rzekomy udział w protestach w Kobane w 2014 roku; podkreśla przypadek Cihana Erdala, członka młodzieżowego skrzydła tureckiej Partii Zielonej/Lewicy, który podczas tymczasowej wizyty w Turcji w celu odwiedzenia swojej rodziny został aresztowany i zatrzymany 25 września 2020 r. wyłącznie z tego powodu, że był członkiem HDP sześć lat przed aresztowaniem; potępia decyzję o pozbawieniu mandatu parlamentarnego i immunitetu parlamentarnego posła HDP Ömera Faruka Gergerlioğlu, a następnie jego aresztowanie w siedzibie Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji; uważa, że ta decyzja jest odwetem za jego działalność na rzecz praw człowieka, w tym za to, że przedstawił na forum parlamentu powszechne twierdzenia o rewizjach osobistych i molestowaniu w więzieniach i aresztach policyjnych oraz rozpoczął przeciwko nim kampanię w mediach społecznościowych;

34. jest głęboko zaniepokojony stopniowo narastającą presją na główną partię opozycyjną (CHP) i jej przywódcę Kemala Kılıçdaroğlu, w tym konfiskatą broszur partyjnych na mocy postanowienia sądu, wnioskiem o uchylenie immunitetu lidera na podstawie jego oświadczeń politycznych, groźbami publicznie skierowanymi pod jego adresem oraz atakami fizycznymi; ponownie wyraża poważne zaniepokojenie ciągłym nękaniami politycznym i sądowym Canana Kaftancıoğlu, przewodniczącego prowincji Stambuł z ramienia CHP, który we wrześniu 2019 r. został skazany na prawie 10 lat więzienia w sprawie politycznej, w której decyzja Sądu Najwyższego jest w toku, i który został postawiony w stan oskarżenia w grudniu 2020 r., gdzie grozi mu wyrok kolejnych 10 lat więzienia w nowej sprawie politycznej, która równolegle dotyczy również czterech dziennikarzy dziennika *Cumhuriyet*; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że poseł CHP Enis Berberoğlu odzyskał mandat i immunitet parlamentarny na mocy drugiego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 stycznia 2021 r., ponieważ poprzednie orzeczenie zostało zlekceważone przez sądy niższej instancji;

35. wzywa właściwe władze Turcji do uwolnienia wszystkich więzionych obrońców praw człowieka, dziennikarzy, prawników, pracowników akademickich i innych osób przetrzymywanych pod bezpodstawnymi zarzutami oraz do umożliwienia im wykonywania ich pracy bez zagrożenia lub przeszkód bez względu na okoliczności; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zwiększenia ochrony i wsparcia zagrożonych obrońców praw człowieka w Turcji, również za pomocą dotacji nadzwyczajnych; potępia decyzję Okręgowego Sądu Apelacyjnego w Stambule o utrzymaniu w mocy

Środa, 19 maja 2021 r.

długich wyroków skazujących czterech obrońców praw człowieka w sprawie Büyükkada dotyczącej zarzutów związanych z terroryzmem, pomimo braku jakichkolwiek dowodów na działalność przestępczą oraz faktu, że zarzuty przeciwko tym oskarżonym były wielokrotnie obalane, w tym na podstawie własnych dowodów; uważa tę sprawę za kolejny przykład wrogości środowiska wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego i utrzymującego się wpływu niekorzystnego dyskursu politycznego prowadzącego do stronniczych decyzji sądownictwa; potępia ponowne aresztowanie pisarza Ahmeta Altana w listopadzie 2019 r. zaledwie tydzień po jego zwolnieniu z więzienia po ponad trzech latach tymczasowego aresztu; jest głęboko zaniepokojony nękaniami Öztürka Türkoğana, znanego obrońcy praw człowieka i współprzewodniczącego İnsan Hakları Derneği (Stowarzyszenie Praw Człowieka), który został niedawno aresztowany podczas nalotu na jego dom w związku z tajnym dochodzeniem, a następnie zwolniony;

36. zdecydowanie potępia ponowne aresztowanie Osmana Kavali, wybitnego i szanowanego czołowego przedstawiciela społeczeństwa obywatelskiego, zaledwie kilka godzin po jego uniewinnieniu w lutym 2020 r., oraz jego przetrzymywanie przez ponad trzy lata pod fałszywymi zarzutami i rażąco odmowę uznania ostatecznego wyroku ETPC i późniejszego wezwania Komitetu Ministrów Rady Europy; uważa, że nowa sprawa i akt oskarżenia przeciwko niemu i amerykańskiemu naukowcowi Henry'emu Barkeyowi – za rzekome szpiegostwo i próbę obalenia tureckiego porządku konstytucyjnego – są bezpodstawne, pozbawione jakichkolwiek dowodów, a zatem umotywowane politycznie; jest całkowicie wstrząśnięty ostatnimi decyzjami sądów, takimi jak orzeczenie sądu apelacyjnego w Stambule z 22 stycznia 2021 r. uchylające poprzedni wyrok uniewinniający i orzeczenie w ponownym procesie w sprawie parku Gezi oraz decyzją sądu w Stambule z 5 lutego 2021 r. o połączeniu tej nowo otwartej sprawy z inną sprawą dotyczącą szpiegostwa, przy całkowitym zlekceważeniu wyroku ETPC; podkreśla, że Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał już wyrok w sprawie Gezi, a zatem połączenie obu spraw sprawia, że kontynuacja tymczasowego aresztu jest jeszcze bardziej absurdalna i niezgodna z prawem; jest zbulwersowany decyzją Rady Sędziów i Prokuratorów (HSK) o prowadzeniu dochodzenia w sprawie trzech sędziów 30 Sądu Karnego w Stambule, którzy w lutym 2020 r. uniewinnili Kavalę i resztę oskarżonych w procesie w sprawie protestów w parku Gezi z powodu braku dowodów; jest zbulwersowany tym, jak z drugiej strony były zastępca prokuratora generalnego w Stambule Hasan Yılmaz, odpowiedzialny za drugi akt oskarżenia przeciwko Kavali, został następnie mianowany wiceministrem sprawiedliwości;

37. wyraża głębokie zaniepokojenie ciągłymi zarzutami dotyczącymi brutalnych aresztowań, bicia, tortur, znęcania się oraz okrutnego i nieludzkiego lub poniżającego traktowania w areszcie policyjnym i wojskowym oraz w więzieniach, a także przypadkami wymuszonych zaginięć w ciągu ostatnich czterech lat, niezdolnością prokuratorów do przeprowadzenia rzetelnych dochodzeń w sprawie takich zarzutów oraz wszechobecną kulturą bezkarności zaangażowanych w to członków sił bezpieczeństwa i urzędników publicznych; wzywa rząd turecki do wyjaśnienia losu setek zaginionych osób i udzielenia ostatecznej odpowiedzi Cumartesi Anneleri (Matkom Soboty), które zebrały się już ponad 800 razy, by domagać się sprawiedliwości; wzywa władze tureckie do zbadania utrzymujących się i wiarygodnych doniesień o torturach i złym traktowaniu w areszcie oraz pociągnięcia winnych do odpowiedzialności; wzywa władze tureckie do przestrzegania polityki zerowej tolerancji dla tortur; wzywa Turcję do zwolnienia wszystkich przetrzymywanych w odosobnieniu i w nieoficjalnych miejscach zatrzymań; jest zbulwersowany doniesieniami na temat aresztowań kobiet w ciąży lub w połogu i wzywa Turcję do ich uwolnienia oraz do zaprzestania praktyki aresztowania kobiet tuż przed porodem lub tuż po nim; wskazuje na zaginięcie byłego pracownika sektora publicznego Yusufa Bilge Tunça, którego zaginięcie zgłoszono w sierpniu 2019 r.; jest bardzo zaniepokojony coraz częstszymi doniesieniami o systematycznym i nadużywanym stosowaniu upokarzających rewizji osobistych w miejscach zatrzymań i więzieniach, zwłaszcza wobec podejrzanych i zatrzymanych kobiet;

38. jest zaniepokojony nowym ustawodawstwem, zgodnie z którym turecka policja będzie mogła bez żadnych dodatkowych procedur używać sprzętu wojskowego, w tym ciężkiej broni i wyposażenia służb specjalnych, w przypadkach publicznych incydentów i wydarzeń, które zagrażają bezpieczeństwu narodowemu;

39. zwraca uwagę, że w świetle pandemii COVID-19 pakiet legislacyjny przewidywał warunkowe wcześniejsze zwolnienie nawet 90 tys. więźniów, jednak z wyłączeniem – w sposób dyskryminujący – osób przetrzymywanych w areszcie tymczasowym za domniemane przestępstwa związane z terroryzmem, w tym prawników, dziennikarzy, polityków i obrońców praw człowieka, ponieważ nie kwalifikują się oni do przedterminowego zwolnienia w ramach tych środków;

40. potępia wszelkie przymusowe ekstradycje, porwania i uprowadzenia obywateli tureckich przebywających poza Turcją z powodów politycznych, co stanowi naruszenie zasady praworządności i praw człowieka; wyraża poważne zaniepokojenie wykorzystywaniem przez rząd turecki swojego wpływu, aby zabezpieczyć przymusowe zawracanie swoich obywateli z naruszeniem prawa międzynarodowego, a w niektórych przypadkach z pominięciem krajowych procedur prawnych dotyczących ekstradycji i wzywa UE do zajęcia się tą sprawą; potępia wszelkie próby stosowania przemocy wobec członków opozycji i polityków pochodzenia tureckiego, a także intelektualistów, polityków i działaczy w ogóle w Europie, nękania ich i wywierania na nich presji;

Środa, 19 maja 2021 r.

41. wyraża zaniepokojenie, że Rzecznik Praw Obywatelskich oraz turecka instytucja ds. praw człowieka i równości nie spełnia kryteriów zawartych w zasadach paryskich i zaleceniach Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) dotyczących polityki ogólnej nr 2 i 7 w zakresie statutu, struktury, funkcji, działalności, niezależności finansowej i operacyjnej, niezależności i kwalifikowalności członków zarządu oraz członkostwa;

42. zauważa niedawno przyjęty plan działania w zakresie praw człowieka, który ma być wdrażany przez okres dwóch lat, obiecuje szereg reform prawnych i zawiera dziewięć głównych założeń, 50 celów i prawie 400 działań, od konkretnych i technicznych zobowiązań po w dużej mierze ogólne i niejednoznaczne stwierdzenia; podkreśla, że choć ten plan działania ma dotyczyć kluczowych kwestii, takich jak niezawisłość sądów, wolność wypowiedzi i stowarzyszania się oraz ochrona słabszych grup społecznych, to nie rozwiązuje on jednak kluczowych problemów w zakresie praw człowieka i praworządności w Turcji, ponieważ nie obejmuje działań mających na celu m.in. odwrócenie zarzutów związanych z terroryzmem, położenie kresu arbitralnym zatrzymaniom lub zapewnienie zgodności z orzeczeniami ETPC; uważa, że każdy plan działania będzie okazją do poprawy ogólnej sytuacji tylko wtedy, gdy przełoży się na rzeczywiste i wiarygodne środki zaradcze, które będą stanowić odpowiedź na cały szereg wyzwań w zakresie praw człowieka i praworządności; zachęca rząd Turcji do przedstawienia bardziej zrozumiałego harmonogramu jego skutecznego wdrożenia oraz do włączenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego i odpowiednich zainteresowanych stron w opracowanie wszelkiej stosownej polityki w tej dziedzinie;

43. jest zaniepokojony wysokim poziomem korupcji w Turcji; podkreśla, że w sprawozdaniu Komisja stwierdza, że nie stwierdzono postępów w usuwaniu licznych luk w tureckich ramach antykorupcyjnych, a także wzywa Turcję do przedstawienia skutecznej strategii i planu działania na rzecz zwalczania korupcji; zauważa, że należy poprawić rozliczalność i przejrzystość instytucji publicznych; zauważa, że Turcja poczyniła ograniczone postępy w walce z przestępczością zorganizowaną; wzywa Turcję do dostosowania swojego prawa o ochronie danych do norm europejskich, aby umożliwić współpracę z Europol, poprawić przepisy dotyczące walki z praniem pieniędzy, finansowaniem terroryzmu i cyberprzestępczością;

44. jest nadal głęboko zaniepokojony sytuacją w południowo-wschodniej części Turcji i kwestią kurdyjską, którym poświęca się mniej uwagi, niż na to zasługują, zwłaszcza w zakresie ochrony praw człowieka, udziału w życiu politycznym, wolności słowa i wolności przekonań; wyraża niepokój związany z ograniczaniem praw dziennikarzy i obrońców praw człowieka zajmujących się kwestią kurdyjską, a także z nieustannym naciskiem w całym kraju na kurdyjskie media, instytucje kulturalne i językowe oraz wypowiedzi, co prowadzi do dalszego ograniczania praw kulturalnych; wyraża zaniepokojenie faktem, że nawoływanie do nienawiści i groźby kierowane pod adresem obywateli kurdyjskich nadal stanowią poważny problem; podkreśla pilną potrzebę wznowienia wiarygodnego procesu politycznego z udziałem wszystkich zainteresowanych stron i sił demokratycznych, prowadzącego do pokojowego rozwiązania kwestii kurdyjskiej; wyraża szczególne zaniepokojenie utrzymywaniem się niekorzystnej sytuacji kurdyjskich kobiet, zaostrzonej z powodu uprzedzeń dotyczących ich tożsamości etnicznej i językowej, prowadzącej do ich dalszej marginalizacji w odniesieniu do ich praw obywatelskich, politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturalnych; wzywa Turcję do zapewnienia kurdyjskim kobietom pełnego dostępu do równych praw i możliwości; wzywa Turcję do niezwłocznego zbadania wszystkich poważnych zarzutów dotyczących naruszeń praw człowieka, zabójstw i wymuszonych zaginięć oraz do umożliwienia międzynarodowym obserwatorom przeprowadzenia niezależnej kontroli; jest zaniepokojony przeprowadzonymi ostatnio masowymi nalotami i zatrzymaniami w mieście Diyarbakir, wymierzonymi przeciwko prawnikom, politykom i aktywistom praw człowieka, a także przetrzymywaniem w więzieniu pięciu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym dr. Şeyhmusa Gökälpa, honorowego członka rady Tureckiego Stowarzyszenia Medycznego (TTB); wzywa Turcję do zapewnienia, że niezwłocznie zostanie przeprowadzone niezależne i bezstronne śledztwo w sprawie zarzutów dotyczących torturowania dwóch wieśniaków z Van, Serveta Turguta i Osmana Şibana, po tym jak w dniu 11 września 2020 r. zatrzymała ich żandarmeria, w wyniku czego Servet Turgut poniósł śmierć, a Osman Şiban doznał poważnych obrażeń;

45. wzywa rząd Turcji do ochrony praw mniejszości i grup szczególnie narażonych, w tym kobiet i dzieci, osób LGBTI, uchodźców, mniejszości etnicznych, takich jak Romowie, obywateli Turcji pochodzenia greckiego i ormiańskiego oraz mniejszości religijnych, takich jak chrześcijanie, Żydzi i Alewici; wzywa zatem Turcję do pilnego wprowadzenia wszechstronnych przepisów dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji, w tym zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne, religię, język, obywatelstwo, orientację seksualną i tożsamość płciową, a także środków przeciwko rasizmowi, homofobii i transfobii;

46. zdecydowanie potępia decyzję rządu Turcji o wycofaniu się z konwencji sambulskiej, co jeszcze bardziej oddala Turcję od standardów unijnych i międzynarodowych oraz stawia pod znakiem zapytania jej zobowiązania do zapobiegania przemocy wobec kobiet i promowania praw kobiet, co stanowi wyraźną oznakę poważnego pogorszenia się sytuacji w zakresie praw człowieka w tym kraju; uważa tę decyzję za niezrozumiałą, ponieważ konwencja nie zmieniła się od czasu, gdy Turcja była pierwszym krajem, który ją podpisał i ratyfikował, a także uważa ją za niebezpieczną w czasie narastającej przemocy wobec kobiet w czasie pandemii i w obliczu wysokiego wskaźnika kobietobójstw w tym kraju; wzywa rząd Turcji do pilnego odwrócenia tej tendencji; wyraża ubolewanie z powodu niedawnego incydentu w Ankarze z udziałem Ursuli von der Leyen, który wywołał poważne wątpliwości co do szacunku obecnych tureckich przywódców dla UE, a także

Środa, 19 maja 2021 r.

w odniesieniu do kobiet i kwestii równouprawnienia płci; apeluje, aby wszelkie nowe stosunki z Turcją opierały się na podstawowych wartościach demokratycznych, w tym na poszanowaniu praw kobiet; nadal wyraża zaniepokojenie z powodu powszechnego występowania przemocy wobec kobiet w tureckim społeczeństwie i jej brutalności, w tym zabójstw honorowych, nielegalnych małżeństw dzieci i wykorzystywania seksualnego, a także z powodu niechęci władz tureckich do karania sprawców przemocy ze względu na płęć; odrzuca wszelkie przepisy prawne, które zezwalałyby w przyszłości na wymierzanie gwałcielowi kary z zawieszeniem wykonania za wykorzystywanie seksualne dziecka, jeżeli poślubią oni swoją ofiarę; wzywa władze tureckie do zwiększenia wysiłków na rzecz walki z pracą dzieci, która zmniejszyła się w ostatnich latach, ale nadal jest zauważalna w Turcji, oraz z wszelkimi formami wykorzystywania dzieci; wyraża ubolewanie z powodu niezmiennie bardzo niskiej liczby kobiet w rządzie i parlamencie – zaledwie 17,3 % na szczeblu lokalnym i ogólnie na jakichkolwiek stanowiskach decyzyjnych;

47. wyraża głębokie zaniepokojenie naruszeniami praw człowieka osób LGBTI, w szczególności atakami fizycznymi, przedłużanymi zakazami organizowania marszów równości na terenie całego kraju lub ograniczaniem wolności zgromadzeń, zrzeczania się i wypowiedzi; przypomina, że Turcja należy do krajów z najwyższym odsetkiem morderstw osób transpłciowych; potępia homofobiczny język i mowę nienawiści urzędników rządowych wysokiego szczebla, w tym przewodniczącego Dyrekcji ds. Wyznaniowych (Diyamet), instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich lub przewodniczącego Tureckiego Towarzystwa Czerwonego Półksiężyca; apeluje do władz tureckich o zwiększenie wysiłków mających na celu zapobieganie przestępstwom z nienawiści, uprzedzeniom i nierówności społecznej ze względu na płęć; przypomina, że tureckie ustawodawstwo dotyczące mowy nienawiści nie jest zgodne z orzecznictwem

48. wyraża głębokie ubolewanie z powodu przekształcenia w meczet historyczno-religijnego obiektu Hagia Sophia bez uprzedniego dialogu, co może naruszać Konwencję UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, której Turcja jest sygnatariuszem; wzywa rząd Turcji do ponownego rozważenia i cofnięcia tej decyzji w celu pełnego poszanowania historycznego i kulturowego charakteru zabytków i symboli kulturalnych i religijnych, szczególnie obiektów światowego dziedzictwa UNESCO; przypomina, że Hagia Sophia jest miejscem otwartym dla wszystkich społeczności i religii oraz wzywa UNESCO do podjęcia odpowiednich działań w celu ochrony tego obiektu światowego dziedzictwa; podkreśla, że decyzja w sprawie Hagii Sophii podważa dążenia do ustanowienia dialogu i współpracy pomiędzy wspólnotami wyznaniowymi, a także tureką tkankę społeczną, która jest pluralistyczna i wielokulturowa; ubolewa, że w ostatnich miesiącach Kościół Chora (Moni tis Choras) również został przekształcony z muzeum w meczet;

49. wzywa władze tureckie do wspierania pozytywnych i skutecznych reform w obszarze wolności myśli, sumienia i religii poprzez umożliwienie wspólnotom religijnym uzyskania osobowości prawnej oraz poprzez stosowanie zaleceń Komisji Weneckiej dotyczących statusu wspólnot religijnych, wszystkich odnośnych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i rezolucji Rady Europy, w tym w odniesieniu do prawosławnej ludności greckiej zamieszkującej wyspy Gökçeada (Imbros) i Bozcaada (Tenedos); wyraża ubolewanie z powodu działań wymierzonych w mnichów z klasztoru Mor Gabriel i innych klasztorów w południowo-wschodniej Turcji i ponawia swój apel do Turcji o poszanowanie wagi Patriarchatu Ekumenicznego Chrześcijan Ortodoksyjnych na całym świecie oraz uznanie jego osobowości prawnej i publiczne stosowanie kościelnego tytułu patriarchy ekumenicznego; podkreśla potrzebę zniesienia restrykcji dotyczących kształcenia, mianowania i sukcesji kleru, ponownego otwarcia seminarium na wyspie Chalki oraz usunięcia wszelkich przeszkód w jego prawidłowym funkcjonowaniu;

50. wzywa Turcję do współpracy z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy, w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnemu handlowi dziedzictwem kulturowym i jego niszczeniu; podkreśla znaczenie kontynuowania dialogu z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi i UE na temat ochrony dziedzictwa kulturowego i religijnego;

51. wyraża zaniepokojenie związane z sytuacją Ujgurów mieszkających w Turcji, którzy są w coraz większym stopniu narażeni na zatrzymanie i deportację do krajów trzecich, skąd mogą zostać wydaleny do Chin i z dużym prawdopodobieństwem doświadczyć tam poważnego prześladowania;

52. wzywa do skutecznego wdrożenia drugiego planu działania oraz krajowej strategii dotyczącej Romów, przy większym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnieniu perspektywy płci, zapewnieniu lepszej współpracy z władzami lokalnymi i przeznaczeniu niezbędnych zasobów;

53. zaznacza, że wolność związków zawodowych i dialog społeczny mają kluczowe znaczenie dla rozwoju pluralistycznego społeczeństwa; ubolewa w tym względzie z powodu niedociągnięć legislacyjnych w obszarze praw pracowniczych i praw związków zawodowych oraz podkreśla, że prawo do organizowania się, prawo do rokowań zbiorowych i prawo do strajku są podstawowymi prawami pracowników; jest zaniepokojony z powodu utrzymywania się

Środa, 19 maja 2021 r.

silnej dyskryminacji związków zawodowych przez pracodawców oraz nieustannej praktyki zwalniania z pracy, prześladowania i pozbawiania wolności, z którą zmagają się menedżerowie i członkowie niektórych związków zawodowych; wzywa władze tureckie do dostosowania się do podstawowych standardów pracy MOP, do których zobowiązały się jako kraj;

54. wzywa Turcję do utrzymania postępu w dostosowywaniu się do dyrektyw i dorobku prawnego UE w zakresie działań na rzecz środowiska i klimatu oraz do ratyfikowania porozumienia paryskiego w sprawie zmian klimatu; wyraża uznanie dla obrońców praw środowiska i ostrzega przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko dużych publicznych projektów infrastrukturalnych zrealizowanych w ostatnich latach, w tym trzeciego i największego lotniska w Stambule oraz trzeciego mostu bosforskiego; jest szczególnie zaniepokojony potencjalnymi szkodami ekologicznymi, jakie może spowodować planowany projekt Kanału Szybkiego w Stambule; wskazuje, że toczy się wiele spraw sądowych przeciwko pozytywnej ocenie oddziaływania na środowisko wydanej dla tego projektu, i wzywa do przeprowadzenia niezależnej oceny oddziaływania na środowisko, jak również do stosowania transparentnych procedur w zakresie zamówień publicznych i włączenia obywateli i społeczeństwa obywatelskiego za pomocą odpowiednich konsultacji publicznych; wzywa Turcję do zakończenia procesu dostosowywania się do dyrektywy UE w sprawie oceny oddziaływania na środowisko⁽⁸⁾, obejmującego przepisy wymagające przeprowadzenia konsultacji transgranicznych z sąsiadującymi krajami; ponawia swój apel do rządu tureckiego o wstrzymanie planów budowy elektrowni jądrowej Akkuyu, która ma być zlokalizowana w regionie podatnym na silne trzęsienia ziemi, co stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla Turcji, lecz także dla regionu śródziemnomorskiego; w związku z tym zwraca się do rządu tureckiego o przystąpienie do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (konwencja z Espoo), która zobowiązuje strony do wzajemnego powiadamiania i do wzajemnych konsultacji w odniesieniu do planowanych dużych projektów, które mogą mieć znaczący negatywny transgraniczny wpływ na środowisko; zwraca się zatem do rządu tureckiego, by rządy państw sąsiadujących z Turcją zostały włączone we wszelkie dalsze działania związane z projektem Akkuyu lub by się z nimi przynajmniej konsultowano;

Ramy instytucjonalne

55. jest zaniepokojony konsolidacją autorytarnego rozumienia systemu prezydenckiego; jest głęboko zaniepokojony postępującą bardzo silną centralizacją władzy w rękach prezydenta zgodnie ze zreformowaną konstytucją, ze szkodą nie tylko dla parlamentu, ale również dla Rady Ministrów, co nie zapewnia wiarygodnego i skutecznego podziału władzy między władzą wykonawczą a ustawodawczą oraz sądowniczą; w tym względzie zauważa rosnący niepokój Komisji Weneckiej związany z podziałem władzy, wyrażony w jej opinii na temat poprawek do tureckiej konstytucji; ubolewa nad obecnymi ograniczeniami mechanizmu kontroli i równowagi niezbędnego do skutecznej demokratycznej rozliczalności władzy wykonawczej, a w szczególności nad niemożnością rozliczenia prezydenta; jest zaniepokojony z powodu rosnącego wpływu prezydenta na instytucje państwowe i organy regulacyjne, które powinny pozostać niezależne; wyraża szczególne zaniepokojenie marginalizacją parlamentu, którego funkcje ustawodawcze i nadzorcze zostały poważnie ograniczone i którego prerogatywy są nagminnie łamane przez dekrety prezydenta; wzywa do rewizji obecnego systemu prezydenckiego oraz stosowania zasad demokracji zgodnie z zaleceniami Komisji Weneckiej Rady Europy z 2017 r.;

56. przypomina, że 10-procentowy próg wyborczy – najwyższy wśród członków Rady Europy – jest sprzeczny z orzecznictwem ETPC i zmniejsza szanse wyboru przedstawiciela szerokich grup wyborców; jest zaniepokojony publicznymi oświadczeniami na temat możliwych reform wyborczych, które w jeszcze większym stopniu mogą utrudniać wejście do parlamentu i udział partii politycznych oraz ewentualne ustanowienie mniejszości parlamentarnych; apeluje do Turcji o poprawę ogólnych warunków przeprowadzania wyborów na wszystkich szczeblach w kraju, przy zapewnieniu równych i sprawiedliwych szans dla wszystkich kandydatów i partii, a także o dostosowanie się do zaleceń Komisji Weneckiej i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w sprawie rozwiązania kwestii luk w systemie wyborczym i o wycofanie się z decyzji sprzecznych z międzynarodowymi normami i standardami;

57. zauważa z niepokojem, że system służby cywilnej nadal naznaczony jest stronniczością i upolitycznieniem, co w połączeniu z nadmierną kontrolą prezydencką na każdym szczeblu maszyny państwowej skutkuje całkowitym obniżeniem skuteczności, zdolności i jakości administracji publicznej; wzywa Turcję do podjęcia środków mających na celu przywrócenie systemu awansów konkurencyjnych opartych na osiągnięciach oraz do zapewnienia przejrzystości i rozliczalności administracji;

58. jest zaniepokojony hipernacjonalistyczną narracją coraz częściej stosowaną wśród rządzącej elity, która to narracja jest szeroko rozpowszechniona w całym spektrum politycznym kraju, ponieważ w coraz większym stopniu prowadzi to do antagonistycznego podejścia do UE, jej państw członkowskich i innych krajów sąsiadujących; jest zaniepokojony głęboką polaryzacją tureckiej polityki, którą uwydatnia nowy system prezydencki, oraz coraz częstszym stosowaniem

⁽⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

Środa, 19 maja 2021 r.

polaryzujących narracji populistycznych, które jeszcze mocniej dzielą tureckie społeczeństwo i hamują międzypartyjny dialog i pojednanie; jest zaniepokojony rosnącą pozycją konserwatyizmu religijnego w życiu politycznym, w przeciwieństwie do istniejącej od dawna świeckiej tradycji państwa; w tym względzie jest zaniepokojony rosnącą rolą Dyrekcji ds. Wyznaniowych (Diyanet) we wszystkich sferach życia publicznego w Turcji, w tym edukacji, a także za granicami kraju, oraz jej coraz większymi zasobami i znaczną obecnością w Europie;

59. jest głęboko zaniepokojony poważnym wpływem najnowszych decyzji podjętych przez tureckie władze na lokalną politykę i lokalną demokrację; silnie potępia odwołanie i uwięzienie, na podstawie spornych dowodów, co najmniej 47 burmistrzów wyłonionych w demokratycznych wyborach (w tym burmistrzów takich miast jak Diyarbakir, Van, Mardin i ostatnio Kars), a zwłaszcza ich arbitralne zastąpienie niewybranymi powiernikami wyznaczonymi przez rząd centralny; jest głęboko przekonany, że te bezprawne decyzje stanowią bezpośredni atak na najbardziej podstawowe zasady demokracji i pozbawiają miliony wyborców ich demokratycznie wybranych przedstawicieli; wzywa Turcję do przywrócenia odwołanych burmistrzów na ich stanowiska;

60. zauważa polityczne, ustawodawcze, finansowe i administracyjne środki podjęte przez rząd w celu sparaliżowania władz samorządowych kierowanych przez burmistrzów z partii opozycyjnych w Stambule, Ankarze, Izmirze oraz w miastach położonych na południowym wschodzie; potępia decyzje Najwyższej Rady Wyborczej (YSK) w sprawie ponownego przeprowadzenia metropolitalnych wyborów na burmistrza w Stambule oraz odmowę powołania na burmistrzów kandydatów z HDP, którzy wygrali wybory, na korzyść kandydatów z AKP, którzy zajęli drugie miejsce, co stawia pod dużym znakiem zapytania przestrzeganie legalności i integralności procesu wyborczego, a także niezależność instytucji od politycznej ingerencji;

Szersze stosunki między UE a Turcją oraz turecka polityka zagraniczna

61. przypomina istotną rolę, jaką Turcja odegrała i nadal odgrywa, przyjmując prawie cztery miliony uchodźców, z czego około 3,6 mln to uchodźcy syryjscy, a około 360 tys. to zarejestrowani uchodźcy i osoby ubiegające się o azyl z innych krajów, zgodnie z danymi Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców; zauważa, że wyzwania związane z rozwiązaniem tego kryzysu nasiliły się z powodu pandemii COVID-19; wyraża uznanie dla wysiłków podjętych przez wszystkie zaangażowane władze, szczególnie przez władze samorządowe, w celu zwiększenia integracji uchodźców; jest zdania, że UE powinna nadal zapewniać konieczne wsparcie uchodźcom syryjskim i społecznościom przyjmującym w Turcji, w tym poprzez dalsze wspieranie odpowiednich programów ONZ na rzecz społeczności uchodźców w Turcji; popiera obiektywną ocenę, także ocenę wpływu na prawa człowieka, oświadczeń między UE a Turcją oraz współpracy w zakresie uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migracji, a także podkreśla, że w ramach procesu wdrażania obie strony muszą przestrzegać swoich zobowiązań i praw podstawowych; podkreśla, że nie można zaakceptować instrumentalizacji migrantów i uchodźców jako narzędzia nacisku politycznego i szantażu; zdecydowanie potępia w tym względzie wykorzystanie przez Turcję presji migracyjnej do celów politycznych w marcu 2020 r., kiedy to władze tureckie aktywnie zachęcały migrantów i uchodźców oraz osoby ubiegające się o azyl za pomocą wprowadzających w błąd informacji do obierania drogi lądowej do Europy przez Grecję; zauważa, że w oczekiwaniu na pełne i skuteczne wdrożenie umowy⁽⁹⁾ o readmisji UE–Turcja w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich należy odpowiednio realizować obowiązujące dwustronne umowy o readmisji i postanowienia w tym zakresie określone w podobnych umowach i ustaleniach zawartych z państwami członkowskimi UE; przypomina, że syryjscy uchodźcy powinni być repatriowani do Syrii tylko wtedy, gdy zdecydują się na to dobrowolnie i będą mogli powrócić do swoich pierwotnych społeczności;

62. ponawia swój apel zawarty w rezolucji z 15 kwietnia 2015 r. i ponownie zachęca Turcję do uznania ludobójstwa Ormian, co utoruje drogę do prawdziwego pojednania między narodami tureckim i ormiańskim; w związku z tym wzywa Turcję do powstrzymania się od wszelkiej propagandy wymierzonej przeciwko Armenii i od nawoływania do nienawiści, a także apeluje do Turcji o pełne przestrzeganie zobowiązań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Armenii i innych państw;

63. jest głęboko przekonany, że pandemię COVID-19 można pokonać jedynie w ramach globalnej współpracy; uważa, że można wzmocnić w tym zakresie współpracę na linii UE–Turcja, w tym w odniesieniu do ustanowienia zrównoważonych łańcuchów dostaw; przyjmuje z zadowoleniem pozytywną rolę Turcji w dostarczaniu wyposażenia ochronnego do wielu państw członkowskich i krajów trzecich; wyraża zaniepokojenie z powodu niewłaściwego stosowania dekretów prezydenckich i decyzji ministerialnych, co jeszcze bardziej osłabia zasadę legalności w decyzjach podejmowanych w związku z pandemią COVID-19; krytykuje ataki władz tureckich na Tureckie Stowarzyszenie Medyczne w celu uciszenia wszelkich krytycznych pytań związanych z walką rządu z pandemią COVID-19; potępia

⁽⁹⁾ Umowa między Unią Europejską a Republiką Turcji o readmisji osób przebywających nielegalnie (Dz.U. L 134 z 7.5.2014, s. 3).

Środa, 19 maja 2021 r.

instrumentalizację wymiaru sprawiedliwości, bezprawne zatrzymania, nękanie i bezpodstawne dochodzenia w sprawach karnych przeciwko dziennikarzom, którzy zgłosili uchybienia w radzeniu sobie przez Turcję z pandemią; zauważa, że pandemia COVID-19 zwiększyła w szybkim tempie poziom bezrobocia i biedy w Turcji;

64. podkreśla, że modernizacja unii celnej byłaby korzystna dla obu stron i sprawiłaby, że Turcja pozostałaby gospodarczo i normatywnie silnie związana z UE, a ponadto powstałaby nowa możliwość pozytywnego dialogu i współpracy zapewniająca lepsze ramy regulacyjne dla inwestycji UE w Turcji, w tym mechanizm rozstrzygania sporów, oraz będąca katalizatorem dla tworzenia większej liczby miejsc pracy zarówno w UE, jak i w Turcji, a także dla projektów dotyczących współpracy w ramach Europejskiego Zielonego Ładu; podkreśla, że w obecnych okolicznościach, w tym w obliczu rosnącej listy odstępstw Turcji od jej obecnych zobowiązań, faktu, że UE i Turcja prowadzą obecnie spór przed Światową Organizacją Handlu czy też niedopuszczalnych wezwań do bojkotu państw członkowskich UE, wydaje się, że modernizacja unii celnej byłaby wyjątkowo trudna, ale uważa, że należy pozostawić otwarte drzwi, aby ułatwić konstruktywne wysiłki i wznowienie dialogu na temat wszystkich nierozstrzygniętych kwestii oraz zastanowić się nad warunkami modernizacji unii celnej; przypomina, że modernizacja ta musiałaby się opierać na silnej warunkowości związanej z prawami człowieka i podstawowymi wolnościami, zgodnie z kryteriami kopenhaskimi dotyczącymi stosunków dobrosąsiedzkich z UE i wszystkimi jej państwami członkowskimi oraz ich niedyskryminacyjnego wdrażania; przypomina w tym kontekście, że obecna unia celna nie osiągnie pełnego potencjału, dopóki Turcja nie wdroży całego protokołu dodatkowego w celu rozszerzenia układu z Ankary na wszystkie państwa członkowskie bez żadnych zastrzeżeń i w sposób niedyskryminujący żadnych państw członkowskich oraz dopóki nie zostaną rozwiązane wszystkie istniejące spory handlowe;

65. podtrzymuje swe wsparcie dla procesu liberalizacji reżimu wizowego, kiedy tylko zostaną spełnione ustalone warunki; wskazuje, że liberalizacja reżimu wizowego może stanowić ważny krok w kierunku ułatwienia nawiązywania kontaktów międzyludzkich, a także zauważa, że ma ona ogromne znaczenie zwłaszcza dla studentów, pracowników naukowych, przedstawicieli przedsiębiorstw i osób mających więzi rodzinne w państwach członkowskich UE; przyjmuje z zadowoleniem prezydencki okólnik z maja 2019 r. wzywający do przyspieszenia działań, ale podkreśla, że rzeczywisty postęp w spełnieniu przez Turcję pozostałych sześciu warunków jest bardzo niewielki; zwraca się do rządu Turcji, by całkowicie i w sposób niedyskryminujący zastosował się do tych kryteriów, w tym względem wszystkich państw członkowskich UE, oraz by skoncentrował się w szczególności na ustawie antyterrorystycznej i ustawie o ochronie danych;

66. zwraca uwagę, jak ważne zarówno dla UE i jej państw członkowskich, jak i dla Turcji jest utrzymywanie intensywnego dialogu i ścisłej współpracy w zakresie polityki zagranicznej i kwestii dotyczących bezpieczeństwa; przyznaje, że tak jak każde inne suwerenne państwo, Turcja może prowadzić własną politykę zagraniczną zgodną z własnymi interesami i celami; uważa jednak, że celem Turcji, będącej krajem kandydującym do UE, powinno być coraz lepsze dostosowanie swojej polityki zagranicznej do polityki UE w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyraża głębokie ubolewanie, że zupełnie odwrotnie Turcja zdecydowała się na powtarzające się jednostronne działania i konsekwentne wchodzenie w konflikty z priorytetami UE w wielu kwestiach dotyczących spraw zagranicznych, w wyniku czego stopień dostosowania Turcji do WPZiB obecnie zmniejszył się do zaledwie 14 %; zachęca Turcję do współpracy i dalszego dostosowania w odniesieniu do kwestii dotyczących spraw zagranicznych, obronności i bezpieczeństwa, w tym zwalczania terroryzmu; przypomina, że Turcja jest od dawna członkiem sojuszu NATO oraz leży w miejscu mającym kluczowe znaczenie geostrategiczne dla zapewnienia bezpieczeństwa w regionie i wzmocnienia bezpieczeństwa w Europie; podkreśla, że Turcja jest sojusznikiem NATO i powinna być zachęcana do działania zgodnie z Traktatem Północnoatlantyckim, który stanowi, że członkowie powinni powstrzymać się w swoich stosunkach międzynarodowych od gróźb lub użycia siły w jakikolwiek sposób niezgodny z celami Organizacji Narodów Zjednoczonych; zauważa ponadto, że państwa członkowskie UE i Turcja kontynuują współpracę w kwestiach mających strategiczne znaczenie (wojskowe) w ramach struktur NATO; przypomina ponadto, że UE i NATO pozostają dla Turcji najbardziej wiarygodnymi długoterminowymi partnerami we współpracy w zakresie bezpieczeństwa międzynarodowego, i wzywa Turcję do utrzymania spójności politycznej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w związku z jej rolą członka NATO i kraju kandydującego do UE oraz do pełnego opowiedzenia się po stronie NATO jako jedyne partnera bezpieczeństwa; wzywa do podjęcia transatlantyckiego dialogu z nową administracją USA na temat stosunków z Turcją w celu przyjęcia wspólnej polityki wobec Turcji oraz z Turcją, ukierunkowanej na wzmocnienie naszej współpracy i zbieżności wartości i interesów;

67. podkreśla, że obrona przed wszelkimi roszczeniami Turcji powinna być prowadzona na drodze dyplomacji i dialogu w oparciu o prawo międzynarodowe oraz że jakiegokolwiek próby wywierania nacisku na inne państwa przy użyciu siły, gróźb lub wrogiej i znieważającej retoryki, w szczególności wobec UE oraz państw członkowskich, są niedopuszczalne i nie przystoją państwu kandydującemu do UE; wzywa w związku z tym Komisję i Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Wiceprzewodniczącą Komisji do zajęcia zdecydowanego stanowiska wobec wszelkich obraźliwych wypowiedzi przedstawicieli tureckiego rządu pod adresem UE i jej państw członkowskich;

Środa, 19 maja 2021 r.

68. jest głęboko zaniepokojony bezprecedensowym nielegalnym zachowaniem Turcji we wschodniej części regionu Morza Śródziemnego, prowadzonym przez kraj kandydujący do UE przeciwko państwom członkowskim UE, oraz związanymi z tym zagrożeniami dla bezpieczeństwa i stabilności; surowo potępia nielegalne działania Turcji na wodach greckich i cypryjskich, a także naruszenia przez Turcję greckiej przestrzeni powietrznej, w tym przelotów nad niezamieszkałymi obszarami i wodami terytorialnymi, które naruszają zarówno suwerenność oraz suwerenne prawa państw członkowskich UE, jak i prawo międzynarodowe; w pełni solidaryzuje się z Grecją i Republiką Cypryjską; potwierdza prawo Republiki Cypryjskiej do zawierania umów dwustronnych dotyczących jej wyłącznej strefy ekonomicznej oraz do badania i eksploatacji jej zasobów naturalnych w pełnej zgodności z właściwymi przepisami prawa międzynarodowego; jest głęboko zaniepokojony nielegalną działalnością połowową prowadzoną przez Turcję na greckich wodach terytorialnych na Morzu Egejskim oraz nieuregulowaną i nieobjętą sprawozdawczością działalnością połowową tureckiej floty rybackiej na międzynarodowych wodach na Morzu Egejskim i we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego; wzywa Turcję i wszystkie zainteresowane strony do zaangażowania się w dobrej wierze w pokojowe rozwiązywanie sporów oraz do powstrzymania się od wszelkich działań jednostronnych i nielegalnych lub gróźb; podkreśla, że trwałe rozwiązanie konfliktu można znaleźć jedynie w drodze dialogu, dyplomacji i negocjacji w duchu dobrej woli i zgodnie z prawem międzynarodowym; wzywa wszystkie strony, aby podjęły prawdziwe zbiorowe zobowiązanie do negocjowania w dobrej wierze granic wyłącznych stref ekonomicznych i szelfu kontynentalnego, z pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego oraz zasady dobrosąsiedzkich stosunków; z ubolewaniem stwierdza, że deklaracja casus belli ogłoszona przez Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji przeciwko Grecji w 1995 r. nie została jeszcze wycofana; z zadowoleniem przyjmuje nową rundę wstępnych rozmów między Grecją a Turcją po pięcioletniej przerwie, które mają na celu m.in. wytyczenie granic szelfu kontynentalnego i wyłącznej strefy ekonomicznej zgodnie z prawem międzynarodowym; ponawia swój apel do rządu tureckiego o podpisanie i ratyfikowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, która stanowi część dorobku prawnego Unii Europejskiej; z zadowoleniem przyjmuje i w pełni popiera propozycję Rady Europejskiej na temat wielostronnej konferencji na temat wschodniego wybrzeża Morza Śródziemnego, mającą stanowić platformę rozwiązywania sporów na drodze dialogu, oraz wzywa Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Wiceprzewodniczącego Komisji do jak najszybszego jej rozpoczęcia; ponawia swój apel do Rady o gotowość do opracowania wykazu dalszych ograniczających sankcji sektorowych i ukierunkowanych w przypadku braku jakichkolwiek znaczących postępów lub odnowienia perspektyw w stosunkach z Turcją; zauważa, że w świetle kontynuowanych i nowych nielegalnych odwiertów prowadzonych przez Turcję konkluzje Rady z dnia 15 lipca 2019 r. w sprawie tymczasowego nieorganizowania posiedzeń Rady Stowarzyszenia i kolejnych posiedzeń w ramach dialogu wysokiego szczebla między UE a Turcją, a także decyzja Rady 2019/1894 z dnia 11 listopada 2019 r. w sprawie środków ograniczających w związku z prowadzonymi przez Turcję bez zezwolenia odwiertami we wschodniej części Morza Śródziemnego⁽¹⁰⁾ to pierwsze przypadki, kiedy takie reakcje uznano za konieczne w związku z postępowaniem państwa kandydującego; wzywa Turcję do zaangażowania się w proces pokojowego rozwiązywania sporów oraz do powstrzymania się od stosowania jakichkolwiek jednostronnych i bezprawnych działań lub gróźb, ponieważ mogłoby to mieć negatywny wpływ na dobrosąsiedzkie stosunki z UE i państwami członkowskimi; wzywa Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Wiceprzewodniczącego Komisji do rozważenia mianowania specjalnego wysłannika Unii Europejskiej do wschodniego regionu Morza Śródziemnego w celu ułatwienia kontaktów dyplomatycznych z Turcją;

69. zdecydowanie potępia oświadczenie przewodniczącego tureckiego Zgromadzenia Narodowego, zgodnie z którym to oświadczeniem Turcja na mocy zwykłego dekrety prezydenckiego może wycofać się z konwencji z Montreux, ważnej umowy międzynarodowej regulującej swobodną żeglugę międzynarodową przez cieśniny Dardanele i Bosfor; zauważa, że oświadczenie to jest następstwem wcześniejszych wysiłków Turcji mających na celu podważenie ważności traktatu pokojowego z Lozanny, a tym samym osłabienie międzynarodowego pokoju i stabilności w tym regionie, a w szczególności w krajach sąsiadujących z Turcją;

70. zdecydowanie potępia częściowe ponowne otwarcie Waroszy w mieście Famagusta w nielegalny sposób, co podważa wzajemne zaufanie, a zatem perspektywę wznowienia bezpośrednich rozmów dotyczących kompleksowego rozwiązania kwestii Cypru, pogarsza sytuację na miejscu, pogłębia podział i utrwala stały podział Cypru; ostrzega przed jakąkolwiek zmianą status quo w Waroszy, która stanowi naruszenie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ; apeluje do Turcji o zaprzestanie tego działania i unikanie wszelkich innych jednostronnych działań, które mogłyby doprowadzić do dalszych napięć na wyspie, zgodnie z niedawnym apelem Rady Bezpieczeństwa ONZ; apeluje do Turcji o wycofanie wojska z Cypru, zwrócenie obszaru Waroszy jej prawowitym mieszkańcom pod tymczasową administracją ONZ zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 550 (1984) i powstrzymanie się od działań zmieniających równowagę demograficzną na wyspie poprzez politykę nielegalnego osadnictwa; ponownie wzywa Turcję do zaangażowania i przyczynienia się do kompleksowego rozwiązania w zgodzie z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, w tym w sprawie zwrotu mienia i ochrony miejsc kultu religijnego; ubolewa, że najwyższe władze tureckie poparły rozwiązanie dwupaństwowe dla celów politycznych i nacjonalistycznych, oraz wzywa rząd Turcji do konkretnej reakcji na wezwanie sekretarza generalnego ONZ do wznowienia negocjacji; wzywa zainteresowane strony do jak najszybszego wznowienia negocjacji w sprawie zjednoczenia Cypru pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ, począwszy od miejsca, w którym je przerwano, i w oparciu o porozumienia osiągnięte już w 2017 r. w procesie Crans-Montana; apeluje do UE i jej państw

⁽¹⁰⁾ Dz.U. L 291 z 12.11.2019, s. 4.

Środa, 19 maja 2021 r.

członkowskich o odgrywanie aktywniejszej roli w staraniach o pomyślne zakończenie negocjacji; ponownie wyraża poparcie dla sprawiedliwego, kompleksowego i realnego rozwiązania na podstawie porozumienia o federacji złożonej z dwóch społeczności i dwóch stref, o jednej międzynarodowej osobowości prawnej, jednolitej suwerenności, jednym obywatelstwie i równości politycznej obu społeczności, zgodnie z odnośnymi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, prawem międzynarodowym i dorobkiem prawnym UE, a także z poszanowaniem zasad, na których opiera się Unia; jest głęboko przekonany, że trwałe rozwiązanie konfliktu można znaleźć jedynie w drodze dialogu, dyplomacji i negocjacji w duchu dobrej woli i zgodnie z prawem międzynarodowym; głęboko wierzy, że trwałe rozwiązanie problemu cypryjskiego przyniosłoby korzyści każdemu krajowi w regionie; podkreśla, że po rozwiązaniu problemu cypryjskiego dorobek prawny UE musi zostać wdrożony na całej wyspie, a także znaczenie nawiązania współpracy z siłami demokratycznymi społeczności tureckich Cypryjczyków; wyraża uznanie dla ważnych prac Komisji ds. Osób Zaginionych obydwu społeczności, która zajmuje się sprawami zaginionych tureckich i greckich Cypryjczyków, oraz wyraża uznanie w związku z faktem, że już od kilku lat możliwy jest lepszy dostęp do wszystkich odpowiednich miejsc, w tym terenów wojskowych; wzywa Turcję do wspierania Komisji ds. Osób Zaginionych poprzez przekazywanie jej informacji z archiwów wojskowych; ubolewa nad ciągłą odmową Turcji w kwestii przestrzegania prawa lotniczego i ustanowienia kanału komunikacji pomiędzy centrami kontroli ruchu lotniczego w Turcji i w Republice Cypryjskiej, którego brak pociąga za sobą realne ryzyko i zagrożenie stwierdzone przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego i Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Pilotów Linii Lotniczych; jest zdania, że może to być obszar, w którym Turcja może udowodnić swoje zaangażowanie w środki, aby budować zaufanie, i wzywa Turcję do współpracy poprzez pełne wdrożenie prawa lotniczego UE; przypomina o swoim stanowisku wyrażonym w poprzednich rezolucjach w sprawie podjęcia w Radzie inicjatywy na rzecz wstrzymania przez wszystkie państwa członkowskie UE, zgodnie ze wspólnym stanowiskiem Rady 2008/944/WPZiB, zezwoleń na wywóz broni do Turcji;

71. zdecydowanie potępia tureckie interwencje militarne w Syrii, które stanowią poważne naruszenia prawa międzynarodowego oraz podważają stabilność i bezpieczeństwo całego regionu; wzywa rząd Turcji do zakończenia nielegalnej okupacji północnej Syrii i Afrinu i wycofania jej militarnych i paramilitarnych sił pomocniczych; ponownie podkreśla, że obawy o bezpieczeństwo nie mogą usprawiedliwiać jednostronnych działań wojskowych w krajach trzecich; przypomina, że trwałe rozwiązanie w kwestii Idlibu nie może być militarne, lecz wyłącznie apolityczne; zdecydowanie potępia przekazywanie bojowników i najemników z ugrupowań dżihadystycznych zlokalizowanych w północnej Syrii do Libii oraz do konfliktu w Górskim Karabachu i wyraża duże zaniepokojenie takimi działaniami; wzywa władze tureckie do stworzenia odpowiednich warunków i umożliwienia przesiedlonym społecznościom Syrii powrotu do ich domów;

72. wzywa Turcję do utrzymania zaangażowania na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktu w Libii pod auspicjami ONZ oraz do pełnego przestrzegania embarga na broń nałożonego przez Radę Bezpieczeństwa ONZ; wyraża uznanie dla pracy sił morskich dowodzonych przez Unię Europejską – operacji IRINI (EUNAVFOR MED IRINI) i wysiłków na rzecz utrzymania nałożonego embarga na broń oraz zapobiegania przemytu ludzi i narkotyków; ubolewa, że co najmniej w dwóch przypadkach Turcja odmówiła zgody pracownikom EUNAVFOR MED IRINI na inspekcję statków płynących z Turcji do Libii; wzywa zatem Turcję do pełnej współpracy w ramach operacji EUNAVFOR MED IRINI, która działa zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2292 i 2526, wiążącymi dla wszystkich państw członkowskich ONZ, w tym Republiki Turcji; w związku z tym wzywa Radę do rozpoczęcia współpracy pomiędzy EUNAVFOR MED IRINI i operacją NATO Sea Guardian, aby zapewnić, że operacja IRINI posiada niezbędne zasoby i personel do skutecznej realizacji jej głównego zadania, jakim jest monitorowanie działań związanych z ruchem lądowym, morskim i powietrznym oraz praca na rzecz pełnego wdrożenia embarga na broń przez wszystkie państwa; podkreśla potrzebę utrzymania zawieszenia broni oraz natychmiastowego i bezwarunkowego wycofania wszystkich zagranicznych sił zbrojnych i najemników z całego terytorium Libii zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ; zdecydowanie potępia podpisanie dwóch protokołów ustalen między Turcją a Libią w sprawie delimitacji stref morskich oraz wszechstronnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa i współpracy wojskowej, które są wzajemnie powiązane i stanowią wyraźne naruszenie prawa międzynarodowego i odnośnych rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ;

73. wyraża głębokie ubolewanie, że zamiast wzywać do zakończenia aktów przemocy i wznowienia negocjacji pokojowych wspierających starania Grupy Mińskiej Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Turcja postanowiła bezwarunkowo podtrzymać i wesprzeć działania wojskowe Azerbejdżanu w niedawnym konflikcie w Górskim Karabachu, uciekając się do prowokacyjnej retoryki, a tym samym podsycając napięcia, zamiast je zmniejszać; potępia transfer zagranicznych bojowników z Syrii i innych miejsc do Górskiego Karabachu, co potwierdziły kraje

Środa, 19 maja 2021 r.

współprzewodniczące w Grupie Mińskiej OBWE, i apeluje do Turcji o powstrzymanie się od wszelkiej retoryki i działań, które mogłyby powodować dalszy wzrost napięć w regionie Kaukazu Południowego, oraz o wspieranie międzynarodowego dialogu i procesu pokojowego pod auspicjami Grupy Mińskiej OBWE;

74. wzywa jednostkę StratCom Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych do dokumentowania podejrzeń o turecką dezinformację wymierzoną w UE, w szczególności w Afryce i w regionie MENA, oraz do przedstawiania swych ustaleń w Parlamencie Europejskim;

Dalsze działania w obszarze stosunków między UE a Turcją

75. wierzy, że nadszedł czas, aby poważnie zastanowić się nad stosunkami UE z Turcją oraz określić kompleksową, jednolitą i spójną strategię dla wszystkich instytucji Unii Europejskiej i państw członkowskich w perspektywie średnio- i długoterminowej; zachęca Turcję do zaangażowania się w konstruktywny dialog prowadzony w dobrej wierze – w tym w zakresie polityki zagranicznej, gdzie Turcja i UE mają odmienne zdania – w celu ponownego znalezienia wspólnej płaszczyzny i porozumienia z UE, wznowienia dialogu i współpracy w kwestii stosunków dobrosąsiedzkich oraz wznowienia procesu reform w Turcji, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru praw podstawowych; uważa, że UE powinna nadal dążyć do wszelkich możliwych form dialogu, wspólnego zrozumienia i zbliżenia stanowisk z Turcją, ale powtarza, że jeśli to się nie uda i w przypadku ponownych jednostronnych działań lub prowokacji naruszających prawo międzynarodowe, UE powinna wykorzystać wszystkie instrumenty i możliwości, jakimi dysponuje, w tym w ostateczności ukierunkowane sankcje, które nie powinny mieć negatywnego wpływu na naród turecki, społeczeństwo obywatelskie lub uchodźców w Turcji;

76. wyraża przekonanie, że UE nie powinna błędnie utożsamiać Turcji z polityką prowadzoną przez jej obecny rząd, dlatego podkreśla, że UE powinna utrzymać swe zaangażowanie we wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego w celu ochrony i promowania wartości i zasad demokratycznych, praw człowieka i praworządności, uwzględniając silne proeuropejskie nastawienie i europejską tożsamość ogółu społeczeństwa tureckiego; wzywa w związku z tym wszystkie instytucje UE, a zwłaszcza Radę, by w swoich działaniach w stosunku do Turcji skupiły się najbardziej na wymiarze praw człowieka oraz sytuacji w zakresie podstawowych wolności i praworządności w tym kraju; zauważa niedawny wspólny komunikat w sprawie aktualnej sytuacji w zakresie stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją (JOIN(2021)0008), który stanowi zwięzłe podsumowanie obecnej sytuacji; wyraża ubolewanie, że w konkluzjach Rady Europejskiej z marca 2021 r. nie zajęto się w wystarczającym stopniu regresją demokracji, praworządności i praw podstawowych w Turcji; podkreśla, że rządy prawa i wymiar praw człowieka powinny być centralnym elementem oceny naszej polityki wobec Turcji; wzywa zatem Komisję i Radę do wprowadzenia wymiaru praw człowieka i praworządności jako jednego z kluczowych kryteriów przy opracowywaniu kolejnych możliwych kroków w stosunkach między UE a Turcją; podkreśla, że takie działania mogłyby przyczynić się do odwrócenia obserwowanej ostatnio w Turcji regresji w zakresie podstawowych wolności i byłoby zachęcającym sygnałem dla znacznej proeuropejskiej i prodemokratycznej części społeczeństwa tureckiego;

77. jest zdania, że zarówno UE, jak i Turcja są świadome konieczności i istotności poszukiwania w swoich relacjach działań konstruktywnych i pełnych szacunku, że wzmocnienie komunikacji i dialogu na wszystkich poziomach jest kluczem do przywrócenia relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między UE a Turcją, która umożliwiłaby ustanowienie solidnych i trwałych podstaw do dalszego konstruktywnego rozwoju, ciągłej poprawy jakości życia mieszkańców i utrzymania pokoju; jest przekonany, że należy wzmocnić inne kanały komunikacji, w tym między władzami samorządowymi, aby wesprzeć istotną pracę wykonywaną przez Komitet Regionów, oraz w środowiskach akademickich, kulturalnych i dziennikarskich; wzywa wszystkie instytucje UE i państwa członkowskie do podjęcia wspólnych wysiłków na rzecz podjęcia konkretnych działań w tym zakresie oraz wzywa Komisję do przedstawienia takich działań w kolejnym sprawozdaniu na temat stosunków między UE a Turcją; zauważa, że ostatnie 78 posiedzenie Wspólnego Komitetu Parlamentarnego UE–Turcja miało miejsce w Ankarze w dniach 19 i 20 grudnia 2018 r.; wyraża ubolewanie z powodu okresu nieuzasadnionej beczynności Wspólnego Komitetu Parlamentarnego UE–Turcja i w związku z tym wyraża nadzieję na szybkie wznowienie posiedzeń Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji i Parlamentu Europejskiego w ramach Wspólnego Komitetu Parlamentarnego UE–Turcja, co stanowi ważne ramy dla dyskusji i deeskalacji;

78. apeluje o zorganizowanie spotkania przywódców UE–Turcja po rzetelnym procesie deeskalacji w celu zrewidowania obecnych ram stosunków lub opracowania nowych, bardziej skutecznych modeli stosunków;

79. uważa, że aby poprawić ogólną sytuację we wzajemnych stosunkach, obie strony muszą koniecznie używać języka szacunku, dokładać starań w celu zwalczania istniejących uprzedzeń i nieporozumień oraz umożliwić bardziej obiektywną i kompletną analizę obrazu drugiej strony wśród opinii publicznej, odwracając w ten sposób tendencję do coraz bardziej

Środa, 19 maja 2021 r.

negatywnego wzajemnego postrzegania; wzywa w związku z tym Komisję do zapoczątkowania polityki komunikacyjnej wobec społeczeństwa tureckiego, mającej na celu zwiększenie świadomości na temat UE, dostarczanie obiektywnych informacji na temat jej polityki oraz przywrócenie postrzegania UE przez obywateli tureckich; podkreśla, że wojownicza i agresywna retoryka wzmacnia jedynie ekstremalne opinie po obu stronach oraz że czysto konfrontacyjne podejście wykorzystywane jest przez tych, którzy chcą rozdzielić Turcję i UE;

o

o o

80. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Radzie, Komisji, Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, rządowi i parlamentom państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Turcji, a także zwraca się do Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych o przetłumaczenie sprawozdania Komisji w sprawie Turcji 2020 oraz niniejszej rezolucji na język turecki i przesłanie kopii do Parlamentu.
